

Štev. 13.

Na Dunaju, 15. julija 1898.

Letnik XI.

O novem jezikovnem načrtu.

Ministerski predsednik grof Thun je dal izdelati nove osnovne poteze jezikovnega zakona in na podstavi tega načrta je hotel poprašati zastopnike češkega naroda in nemških strank za njih mnenje o teh zasnovah. Povabil je one in te na neobvezno razgovarjanje in je dosegel vsaj ta uspeh, da so, razun prusofilske radikalne frakcije, oglasili se načelniki vseh dotičnih strank. Mladočeški zastopniki so se vzdržali pozitivnega izjavljenja, vendar jim je Thunova zasnova preozka, ker izključuje Sileško ter izrecno poštevava le Češko in Moravsko. Obstrukciji nemški pa, z vključenjem ustavovernega veleposestva, zdi se nemožno, da bi sprejela predložene jej nove „osnovne poteze“, in pričakuje, da se Thun ukloni za nove koncesije.

Obstrukcija se pogaja prav po židovski, vidi in poštevava jedino sebe, prezira potrebe in uslovja obstanka monarhije in ustavno nacionalno pravo nemških narodov.

Barantanje nemških strank vrši se na škodo državi in njenim Slovanom, in državnikom bi se čudili, da imajo toliko potrpežljivosti, ko bi barantači ne bili Nemci. S Slovani, ob analognem postopanju, kujanju in nasprotovanju, bili bi uže davno obračunili, kakor je razvidno iz malega in velikega, v minulosti in sedanjosti po raznih deželah.

Sicer pa so Mladočehi z vladami vred od nastopa Badenijevega do danes zakrivili, da ima vsaka vlada obteženo stališče ob pogajanjih z Nemci. Badeni, Gautsch in sedaj, kakor se kaže, tudi gr. Thun so jo zagazili s tem, da so se omejili jedino na Češko in Moravsko, in Mladočehi s tem, da so privolili v to omejenje Badeniju, in da do današnjega dne ostajajo le teoretiški pri vpoštevanju tudi Sileške. Mladočeška vzajemnost je dejanski prenehala gledé na izvršenje jezikovne enakopravnosti za Maloruse in Jugoslovane. Maloruse so pustili na cedilu, ker so so hoteli okrepiti s pomočjo poljskega državnozbornskega „Koła“, o Jugoslovanih se pa tolažijo, češ, da kedar dosežejo Čehi to enakopravnost, bodo mogli potezati se tudi za ostale Slovane. To pa je pravo slepilo, s katerim mamijo Čehi sami sebe in ostale zanemarjene in preoslabljene Slovane. Malorusom izvestno ne bodo mogli pomagati Mladočehi, dokler ostanejo v zvezi s poljskim plemstvom; bez tega plemstva pa ostanejo v manjšini,

če se pozneje ne zvežejo z nemškim krščanskim zastopstvom v občé. V opoziciji pa ne Čehi, ne Jugoslovani nimajo niti za stotino tistega bojnega aparata, s katerim deluje sedaj nemška opozicija z Wolfovci vred. Potem so stvari take, da viši činitelji poštevajo vse drugače nemško opozicijo, nego bi pošteváli slovensko. In zakaj večni boji za ravnopravnost vsakega naroda posebe, dà, za vsako deželo in še celó za vsako jezikovno mrvico posebe?

Zato so se Slovenci, in sedaj tudi njih poslanci, postavili na pravilniše stališče, ko zahtevajo rešenje jezikovnega vprašanja istočasno za vse narode, oziroma vse pomešane dežele.

Od Thunovega ministerstva so Slovani pričakovali, da se pospne vsaj na to stališče in da zasnuje načrt, ki bi veljal za vse narode. Dà, misleči politiki, celó z nemške strani, so pričakovali, da gr. Thun dá izdelati načrt o narodni in jezikovni enakopravnosti. Kajti videlo se je iz njegovega programatiškega govora v državnem zboru, da v nacionalnem vprašanju vidi in poštevava on več, nego samo jezik, in takó so se misleči dejatelji tolažili, da čl. XIX. drž. osn. zak. pride do svoje popolne, ne pa manj nego polovičarske veljave. O gr. Thunu smo se nadejali, da napravi sam korekturo med večino današnjih državnozbornskih zastopnikov, ki ne izprevidijo, da s povdarjanjem zgolj jezikovne enakopravnosti zapravljajo narodom najvažnejšo svobodo za samodoločevanje v kulturnem razvijanju vsakega naroda.

No ti, kateri ugodno sodijo o spoznanju in dalekovidnosti gr. Thuna, utegnejo misliti, da se on udaje za izvršenje samo jezikovne enakopravnosti, in še te le za Češko in Moravsko, jedino radi političke sile, ki ga pritiska gledé na pogodbo z Ogersko. Nemška obstrukcija je drzna še posebe tudi radi te okolnosti, in bilo bi treba le želeti, da se preračuni, in da bi to ali kako drugo ministerstvo pospelo se na stališče, s katerega bi v smislu ustave dalo vsakemu narodu, kar mu gre, ne gledé nato, ali se nemška obstrukcija, ki je nenasitljiva pomiri ali ne. S slovanskega stališča niti obžalovati ne moremo, da je nemška obstrukcija ostala tvrdovratna, kljubu načelnim in pozitivnim koncesijam, ki jih jej je napravila sosebnó Gautscheva vlada in jih ji deli tudi Thunova vlada uže samo s tem, da želi doseči sporazumljenje samo na Češkem in Moravskem. Hitro ko bi se postavila vlada na stališče

potrebe pomirjenja tudi Malorusov in Jugoslovanov, bi se nemška obstrukcija ustrašila, kakor se je Schönerer vedno bal zlasti tega, da bi se začelo reševati tudi samo jezikovno vprašanje takisto na Slovenskem. Nemška obstrukcija se tajno raduje, da je vlado pridobila za pogajanje samo za Česko in Moravsko.

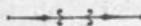
Sedaj je na maloruskih in jugoslovanskih zastopnikih, da pričnejo primerno glasno akcijo, da pogajanje samo med Čehi in Nemci za Česko in Moravsko je načelna in osnovna napaka, in da protestujejo proti taki omejitvi, ki mora pokazati se škodljivo za monarhijo ravno takó, kakor za Maloruse in Jugoslovane. Zastopniki teh narodov pa se vedejo v tem opasnem položaju, kakor da bi hoteli molčati k napačni taktiki mladočeski.

Gospoda državnozbornske večine, ki se je toliko ponašala s krepostjo te večine, naj se sedaj prime sama za svojo besedo pa prične dostojno in potrebno akcijo.

A še jedna točka je fundamentalnega pomena, katere kljubu temu slovanski zastopniki ne umejo ali pa nočejo umeti. Priznavajo, da radi različnih razmer v posamičnih deželah je treba jezikovno enakopravnost izvrševati po meri teh razlik. Dobro! Ali se pa te razlike ne izpreminjajo od dobe do dobe do drugih razlik? In kaj potem? Ali naj n. pr. čez 10 let nastane zopet nov boj za potrebo izprememb v jezikovnih naredbah, oziroma zakonih? No, in ali naj se dajejo vedno taki zakoni, da narodom kot takim ne ostane nikaka svoboda za samodoločevanje?

Ali naj narodi nimajo svojih juristiških organov, kateri bi sami najbolje vedeli, kedaj in kakó je treba ukrepati na podstavi zakonov, ki jim podeljujejo tako svobodo za izpreminjanje?

Ta vprašanja sama po sebi dokazujejo, da je doslej najhujša napaka pri vsem nacionalnem bojevanju v tem, da prezirajo vlade in zastopniki pomen čl. XIX., ki predpoklada juristiške organe za vsak narod, da bi ti organi v soglasju z osrednjo vlado od dobe do dobe določevali narodno in jezikovno enakopravnost. Sedanji boji ne kažejo nič, da bi se zastopniki borili za uslovja samodoločevanju vsakega naroda v narodnih in jezikovnih stvareh. To, to pa je vprašanje vseh vprašanj, in vse drugo je po pomenu na 2., 3. ali še nižji stopinji. Ako se reši povoljno, potem ne bodo dalje popraševali, kakó naj se rešuje jezikovno vprašanje v tej ali oni deželi; potem bodo v tem pogledu določevali narodi sami po svojih organih, in vlada jim pritrdi, ker bode videla dotične sklepe zasnovane na podstavi dejanskih razmer. Maloruskemu in jugoslovanskim zastopnikom se vsiljujejo velike zadače gledé na sedanost in bližnjo bodočnost. Ti zastopniki so pozvani, da rešijo vlado in Mladočehe iz sedanje zagate in stiske nasproti nemški obstrukciji. Malorusi in Slovenci so itak nacionalni avtonomisti, in Čehom in Hrvatom se za njih poslednje cilje le pot pripravi, ako se narodna enakopravnost ne reši samo gledé na jezik, temveč tudi gledé na narodnost vsakega naroda. Takó uženejo najizdatnije tudi nemško obstrukcijo.

Pruska mera.

Poznanjski Poljaki, pravilniše, poljski zdravniki v Poznanju so hoteli sniti se na strokovnjaškem shodu ter nanj povabiti zdravnike slovanske tudi iz drugih držav, specijalno iz Avstro-Ogerske. Taki kongresi raznovrstnih strokovnjakov se sezivljajo v raznih državah, bolj ali manj pravilno in na raznih krajih. Ti kongresi dobivajo običajno mednarodno značaj, in vlade same se trudijo, da bi uspeš ti shodi, ker pretresajo razna vprašanja bolj ali manj obče veljave in tudi v resnici pripomorejo k znanstvenemu napredku in praktičnim koristim. Ob takih shodih se prirejajo tudi banke, izleti in vrše se tudi raznovrstni nagovori in zdravice, in nihče se ne spodtika, če tu pa tam radost vskipi tudi do političskih skokov in poskokov. Bez političskih namigljajev, katere dobro umevajo udeležniki, se taki shodi običajno ne završujejo. Udeležniki iz tujih dežel poročajo potem, kaka gostoljubnost je v dotičnih državah, oziroma deželah in mestih, in podajajo nekake zaključke o vsem, kar so videli, slišali in opazili. In mirna Bosna! Čez jedno ali več let se iste vrste shodi ponavljajo, in po njih završenju se svet suče zopet, kakor poprej.

Poslednji čas smo sosebno čitali po novinah in celó po posebe izdelanih knjigah o raznih kongresih v Rusiji, in gostje v obče in nemški iz Velikonemčije in Avstrije še posebe so kazali v svojih poročilih toliko zadovoljstvo, da niso mogli pohvaliti ruskega gostoljubja in tudi ruskega znanstvenega napredka ruskih strokovnjakov in vseučilišč, zlasti Moskovskega. Kazalo se je, kakor da bi bili ti shodi nakrat popravili laži, ki so se dotlej raznašale o ruski znanosti in občem napredovanju ruskega naroda.

V Avstriji se tudi taki kongresi ponavljajo, in če poleg domačih ni drugih udeležnikov, prihajajo v velikem številu na te shode vsaj strokovnjaki iz Velikonemčije, in znano je, da na banketih teh shodov je jako vroče: simpatiške pozdravice, napitnice in celó bratstvo vzbujajo ne le strokovno, temveč tudi nacionalno in političsko mišljenje in krepijo dotično stremljenje. Jednako zahajajo avstrijski nemški strokovnjaki na kongrese v pruskem cesarstvu, in ondi je zopet vselej žarko, če sodimo po sprejemu avstrijskih gostov in govorov, ki se govore ob teh prilikah.

Menili bi torej, da, kar velja za Nemce v Velikonemčiji in Avstro-Ogerski, moralo bi veljati tudi za Slovane velikonemške in avstro-ogerske, in da torej smejo bez pomisleka tudi pruski Poljaki — lužiskih Srbov je premalo zato — prirejati shode in vabiti nanje avstro-ogerske in še druge Slované, kakor menimo, da bi smeli avstro-ogerski Slovani na svoje strokovnjaške shode vabiti zunanje Slované. Tu mora za jednake svrhe veljati mednarodnost, ali pa se mora internacionalizem vsajemno omejiti. Aut — aut! Skrčenje svobode za znanstvene in strokovnjaške shode bi pa pomenjalo oškodovanje znanstvenega in občega kulturnega napredka. Ergo ostaje le alternativa, da znanstveni in strokovnjaški shodi ostanejo svobodni v svojem gibanju, da se jih smejo in morejo udeleževati člani raznih narodov in takó pospeševati napredek, ki je vključen v takih shajanjih in zborovanjih.

Kaj pa je storila pruskonemška vlada gledé na namerjani poljski zdravniški kongres? Zažugala je, da tuje goste zažene čez meje! In zakaj? Zato ker so

hoteli zdravniki poljskega rodu prirediti tak shod, in ker so ti zdravniki toliko smeli, da so vabili slovanske strokovnjake na kongres. Pruska policija ima v svoji oblasti, presojati govore, ki ne spadajo k stroki, in če hoče, tudi strokovno razpravljanje, in v obče opazovati vse gibanje došedših gostov. A pruska vlada ni poštevala te oblasti, temveč kar prepovedala je soudeležbo slovanskih zdravnikov iz drugih držav.

S tem je pruskonemška vlada pokazala, da internacionalizma znanstvenih in strokovnjaških kongresov ne pozna tedaj, kedar gre za slovanske shode v njenih mejah. Ona hoče s tem zatreti celó znanstveno stremljenje k napredovanju svojih Poljakov. Ona prezira tisto mero, ki jo deli avstro-ogerskim in vsem drugim zunanjim Nemcem; ona prezira tisto mero, s katero deli sešebno Avstro-Ogerska Nemcem pruskega cesarstva svobodo dohajanja na kongrese v naši monarhiji.

Takó postopa pruska Nemčija gledé na znanstvene kongrese, kolikor se dostaje soudeležbe zunanjih, zlasti avstro-ogerskih Slovanov; kakó bi še le postopala gledé na kulturne in nacionalnopolitiške shode, kakoršni se med Nemci vrše v Nemčiji in Avstro-Ogerski!

Tu smo pri točki, gledé katere ne morejo ostati avstro-ogerski Slovani nadalje mlačni ne v obče, ne v parlamentu. Stvar je zaresna, se vrši Slovanom in monarhiji na škodo, in če so avstro-ogerski državniki in diplomati do skrajne mere potrpežljivi, da ne rečemo, indiferentni, treba je slovanskim zastopnikom izpregovoriti zaresno besedo.

Mi niti ponavljali ne bomo postopanja avstrijskih in velikonemških Nemcev ob shodih njih raznih kulturnih društev, h katerim — bez zavire — dohajajo iz Nemčije v Avstrijo in iz Avstrije v Nemčijo; mi molčimo o markah, katere donasajo iz Nemčije v avstrijska, po imenu kulturna, dejstveno pa germanizujoča in agresivna društva; tudi opustimo označevanje bolj ali manj bojevityh govorov ob takih prilikah, obrnenih proti slovanskim narodnostim avstrom-ogerskim: prezirati pa ne smemo dejstva, da nemška *strelska* in *turnerska* društva imajo celó pravila, uže stara pravila, po katerih se *jedna in ista obsežna društva raztezajo na Velikonemčijo in na Avstrijo*. Nemško turnerstvo sestaja iz okrožij, katerih večina je v Velikonemčiji, jeden del pa v Avstriji. To skupno turnersko društvo postopa s tako vzajemnostjo, kakor da bi pripadalo jedni sami državi: takó morejo turnerji avstrijski bez vsake zavire dohajati v protestantsko cesarstvo in turnerji iz tega v Avstrijo. Analogno je z nemškim velikim strelskim društvom.

Vprašamo: ali je le kaj približno sličnega med društvi avstro-ogerskih in zunanjih Slovanov? Vprašamo: ali bi dovolila avstrijska vlada zasnovati skupno sokolsko društvo, ki bi imelo svoja okrožja v Avstriji in zunanjih slovanskih državah? Niti skupnega sokolskega društva z okrožji v obeh polovinah cesarstva bi Slovani ne dosegli.

Ce v Velikonemčiji ne dovolé tukajšnjim slovanskim državljanom, strokovnjakom niti k znanstvenemu zdravniškemu kongresu, je pač umestno vprašati, ali hočejo avstrijski Slovani mirno gledati še dalje, da je avstrijskim in pruskim Nemcem dana svoboda gibanja za shode in društva, v tem ko Nemčija krati Slovanom svobodo celó h kongresom znanstvenega značaja? Bismarck, naši Wolfi in Schönenererji imajo za Nemce druge recepte, kakor pa za Poljake in ostale

Slovane; teh receptov pa Slovanom ni treba pripoznavati, ker so z avstrijskimi Nemci v naši drža i pred zakoni postavljeni v jedno in isto vrsto. Kolikor ima zveza z Nemčijo vpliva na postopanje vlad, mora isti vpliv veljati ne samo za avstrijske in pruske Nemce, temveč tudi za Slovane obeh monarhij. Avstro-ogerskim Slovanom ne more biti vse jedno, kakó se smejo pruski pa avstrijski Nemci shajati in v neprijaznem smislu razgovarjati za taktiko proti Slovanom, v tem ko se tem Slovanom vežejo roke, da ne morejo niti poskušati, da bi vsaj oslabiljali take namere.

Tu smo govorili s stališča jednakega domačega in mednarodnega prava, in nam je vse jedno, ali se dostaje pravo Poljakov ali drugih Slovanov. Kedar gre za pravo in proti krivici, moramo se potezati vsi za vse, naj si nam bodo jedni simpatični ali ne. Tako čustvo pravičnosti bi moralo prošinjati tudi avstrijske Poljake, naj si bode boj in borba za njih interese ali pa za pravo ostalih avstro-ogerskih Slovanov. Oni sedaj morejo učiti se iz usode Poljakov v Nemčiji, kakó jim je treba vesti se gledé na Slovane v obče in avstro-ogerske Slovane posebe.

Pruska vlada je mogla doiti do takó brutalnih ukrepov proti Poljakom najbolj radi tega, ker so bili Poljaki zapravili simpatije pri drugih, zlasti slovanskih narodih, specijalno v Rusiji in bolj ali manj po pravici tudi v Avstro-Ogerski. Drugače bi se bili Slovani vnemali za usodo pruskih Poljakov, in kdo vé, ali ne bila pruska vlada prisiljena uže davno, postopati drugače, nego postopa sešebno sedaj.

Starih grehov nočemo tu zopet očitati poljskemu plemstvu, katero je zakrivilo v veliki meri, da so ostali Slovani v naši monarhiji v toliko tužnem položenu. Isto plemstvo bi moglo mnogo popraviti in doseči, da bi Slovani v obče z večo moralno silo poštevali usodo pruskih Poljakov. Naj bi se poljsko plemstvo in poljska inteligencija spominjala Komarovih besed, govorjenih v Pragi, in zboljšati bi se utegnulo položenu pruskih Poljakov, poljskega naroda v obče in sešebno tudi avstro-ogerskih Slovanov. Najnovejši nauk na to stran podeljuje postopanje pruske vlade proti zdravniškemu poljskemu kongresu v Poznanju.

Delegacije.

Dr. Kramář ponavlja svoj izrek, da je trozveza bez pomena. V zadnjem času ni imela nobene vloge; v balkanskem vprašanju si ni bila jedina; Nemčija stvari vse možno, da nam napravi trozvezo sovražno, ker vedno stavi nemški element v prvo vrsto. Ni treba, da bi mi tekali za kom, tudi za Nemčijo ne. Trgovsko politični interesi trpé tudi po nespametnem protivljenju proti kapitalizmu in po nasprotju obeh državnih polovin, vsled katerega ne pride niti do železnice med Dalmacijo in Bosno. Zlasti naj nesolidne firme, ki škodujejo našemu izvozu, konzulati bez vsmiljenja označijo. Nemcem ni bilo treba prosjačiti, da se naj minister vnanih poslov zavzame za uboge zatirance. Ako uže on to stvari, mu je dolžnost stvoriti v smislu poravnave nasprotstev. Grof Stürgkh je opisoval trpljenja Nemcev, in vendar imajo Nemci vso stvar v svoji roki in v drž. zboru pritiskajo druge narode na steno. Del. Hohenburger je govoril o rastoči slavizaciji Avstrije, a prišel

je s Štajerskega, kjer Nemci odrekajo Slovencem vsa prava. Grof Stürgkh je izrekel povsem pravo načelo, da se naj nič ne stvori proti volji naroda, a on razločuje med večimi in manjšimi, kulturno še ne toliko naprednimi narodi. To ni pravo. Zahteva se zopet red v notranjih stvareh. Vsi temu pritvrjujemo. A jedini pomoček k temu ne sme biti ta, da bi zopet samo Nemci izključno gospodarili. Tudi mi hočemo poravnavo med narodi in smo zato za jezikovni odsek. Ako pa se tam ne doseže to, potem mora imeti država toliko energije, da sama napravi red. Bilo bi pa nevarno, ako bi hodila pot, katero zahtevajo Nemci. Ako hočejo Nemci v istini mir, ne bo težko priti do sprave. Nam se je preslabo godilo, da bi bili tako najivni, da damo na samo zagotovilo o miroljubju iz rok to, kar imamo, t. j. jezikovne naredbe. Nemci pa zahtevajo še nekaj, kar je danes nemogoče, to je nemški državni jezik. — Pergelt zahteva pomoč domači obrti. Proti dr. Kramáru omenja, da so se za 20 letnega obstoja trozveze razmere res spremenile nekoliko, da pa je trozveza bila ves ta čas zaščitnica miru. Posamičnim narodom priznava ustava in nje izvrševanje popolno prostost v razvijanju, kakoršnega ni drugod. Po Praških izgradih in nasilstvih proti nemškim dijakom v Pragi pač ni možno, da se tvrdi, da Nemci pritiskajo druge na steno. Uradniška mesta se bodo vedno bolj oddajala Čehom, ker Nemci niso češčine zmožni. Ako smo za čast svojega naroda, ki se je z jezikovnimi naredbami teptala z nogami, pospešujemo le skupne drž. interese. Zato ne opustimo tega boja, dokler ne dobimo primernega zadostila. Nikdar ne bomo soglašali s terjatvijo češkega državnega prava. Češka korona je le znamenit zgodovinski spomin, aktualna je za nas avstrijska cesarska korona. — Pacak pravi, da jezikovne naredbe niso bile nezakonito in nemoralno izdane, saj so bili i Nemci i Čehi poklicani k ministru. Nemci pa notranjega češkega jezika sploh niso hoteli priznati. Bolje bi bilo, da se prepriča med Čehi in Nemci rešujejo v češ'em dež. zboru. Čehi ne pripuste, da se jim odvzame pravica, ker to zahteva jedna politična stranka.

Poročevalec Dumba pravi, da so se vsi govorniki strinjali in izrekli ministru zaupanje, — v kolikor so sploh govorili o vnanjih poslih. Na Balkanu Avstrija podpira svobodni razvoj malih narodov. — Proti želji o vmeševanju ministra v notranje stvari se je isto tako, kakor proti vmeševanju v ogerske notranje posle. (Romunske pritožbe posl. Wassilka.) Naša obrt zahteva nujno pomoč. Pravična pogodba z Ogorsko je potrebna.

Proračun min. vnanjih poslov za 1899 in naknadni kredit za 1898 se nato sprejmeta bez nadaljnje debate.

Okupacijski kredit. Del. Bulat je za želez. zvezo Bugojno-Split. — Skupni fin. min. Kellay pravi, da je bil za zvezo Bosne z morjem, a temu so se protivile doslej nepremagane težkoče. — Na interpelacijo Axmannovo, z ozirom na članke o Bosni v nekem antisemitskem listu („Volksblatt“) noče odgovarjati na ondotne psovke. Ako se tvrdi, da je v Bosni vsa uprava slaba, dokazuje statistika, da je na 1882—1895 žetev narasla od 463 na 1180 milj. oka. Ako bi bila uprava res tako slaba, bi tak napredek ne bil možen. Vedno se tvrdi o veliki lakoti, ki vlada vsled lanske slabe letine. Res, da je v 18 okrajih od 53 zavlada la lakota, a od vlade in banke se je tu razdelilo 635 000 glđ. največ v žitu. Isto tako so kriva očitanja uradnikom, velikanski troški za kopelj Iliđe so pretirani. Ako ima ona deficit, je

to isto, kar je pri vsaki novi kopeli in pa vsakem novem letovišču. — Dasi minister ni pristaš desetine, vendar za sedaj še ni možno, odpraviti jo. — Kar se tiče prodavanja lesa, obžaluje, da se to ne godi še v večji meri, ker je Bosna neizmerno bogata na gozdih. (Da je le ne čaka ista usoda kakor naš Kras!) — Bosenská vlada ima namen, da ta dovede narod, z upoštevanjem narodnih posebnostij, do evropske kulture ter dokaže da pred vsem svetom, da Avstro-Ogerska upravlja in oskrbuje tudi tuje dezele izvrstno. — Okupacijski kredit se sprejme nato bez ugovora

O Praških slavnostih.

Zadnjič smo le v obče označili vtise in pomen Praških slavnostij ter posebe sporočili o prvem shodu slovanskih novinarjev. Mnoge stvari, sosebno pa razne misli iz mnogoterih govorov so s slovanskega stališča vredne, da se za beležijo. Pri tem se hočemo držati slavnostnega sporeda.

Največ slovanskih gostov je došlo dne 17. jun. v predvečer slavnostij. Navedemo nekoliko imen; iz med *ruskih*: Lamanski, prof. vseučilišča v Petrogradu; Florinski, prof. vseuč. v Kijevu; Brandt, prof. vseuč. v Moskvi; K. Grot, prof. vseuč. v Varšavi; Komarov, ruski polkovnik in častni srbski general, ured. »Свѣта« v Petrogradu; knez Andronikov, iz Moskve; Prokovjev, ured. »Нов. Времени«; Vergun, dopisnik »Нов. Вр.«; Ryškov, sodruđnik rusk. »Паломника«; Zvézdíč, rusk. »Вѣдомости«; Ščavinski, sodruđnik »Галичанина«; Kurčanko, ur. »Просвѣщенія«; Vaclik, ur. »Петерб. Вѣдомостей«; prof. Hortalov iz Kazani; posl. Wachajenin in Barwinski i. dr.; — izmed *Poljakov*: Friedlein, župan Krakovski; Chyliński; dr. Małachowski, župan Levovski; prof. Dębinski; posl. Sokolowski; prof. Grabowski; uredniki »Dziennika Polskega«: dr. Ostaszewski, Kucharski, Kolbuszewski; Ehrenberg in dr. Szolański, ured. »Głosa Nar.«; prof. Smolka; posl. dr. Danielak; Jan Styka, maliř; Flis, ur. »Prawdy«; Masłowski, ur. »Przegłądu«; urednik Szcepaniski; urednik Smolski; urednik Skolyszewski; predsednik društva žurnalistov Zajeczkowski i. dr.; — izmed *Slovakov*: ur. Dula, Salva, Klein; — izmed *Hrvatov*: dr. Mazzura, prof. Smičiklas, posl. dr. Trumbić; Ptašinski, sotr. »Naše Sloge«; ur. Ante Jakić; Pljadadica Grbešić, ur. »Nove Dobe, i. dr.«; — iz *Srbov*: posl. dr. Baljak, dr. Mitrovič, ur. »Срп. Гласа«; dr. Panatović, ur. »Заставе«, Novi Sad; Mandrovič, ur. »Србобрана«; Joksimović, ur. »Браника«; Šajkovič, ur. »Nove Dobe«, i. dr. — izmed *Slovencev*: posl. Šuklje; dež. glavarja nam. dr. Srnec; Ljublj. župan Iv. Hribar; posl. dr. Tavčar, ur. »Sl. Naroda«; posl. dr. Krek; Drag. Hribar, ured. »Domovine«; Cottič, ur. »Edinosti«; E. Klavžar, ur. »Gospodarskega Lista«; Rozman, ur. »Mira«; Štefe, ur. »Slov. Lista«; Lampe, sodruđnik »Dom in Sveta«; Podgornik, ur. »Slov. Sveta«; Kunšič, sotr. »Ljub. Zvona«; Lončar, ured. »Nove Dobe«. S čeških zemelj bilo je seveda največ gostov; iz Morave n. pr. posl. dr. Žáček, Seichert in Skála.

Pozdrav teh gostov in mnogih čeških odličnjakov bil je v veliki dvorani na Žofinjskem ostrovu. Zunaj na vrtu je bila godba in potem krasna razsvetljava, v dvorani pa je pevsko društvo »Hlahol« vrstilo in dovršeno izvajalo najlepše napeve pesnij vseh slovanskih narodov, kot simbol, da so uže ta večer zastopana tukaj razna slovanska plemena. Župan dr. Podlipný je v daljšem govoru pozdravil v velikem številu zbrane goste. Gostoljubnost naša, rekel je, naj bode

neznatna zahvala na velikem trudu vaše daljnje poti. Majhno dejanje, katero izvršujemo, dobiva z vašo prisotnostjo gigantске razmere, postavljajo se iz podnožja češkega na podstavo velike matere Slavije pod gloriole ljudstvenosti in prosvete. Častiti hoteči jednega najboljših svojih mož vseh vekov, v poslednji dobi pa svojega največega moža, nismo mogli tega stvoriti bez vas, kajti František Palacký ni le naučil nas spoznavati samega sebe, temveč on je tudi pokazal z drugimi na veliki pomen tega, da smo veje skupnega mogočnega plemena, kulturno torej velika, močna celota. Torej kot člene velike družine pozdravljam vas v Pragi in prosim vas, da bi se čutili kakor doma; pozdravljam vas, nikomur vkljub, temveč nam samim v okrepljenje. Prišli ste slavit jednega iz prvakov Slovanstva, kateri so okolo petdesetih let, torej ravno pred pol stoletjem takó znamenito delovali med vsemi slovanskimi narodi, v Rusiji, Poljsi, med Jugoslovani in pri nas na povzdignenje kulturnega in znanstvenega življenja, in sicer vsak med svojim iastnim narodom z jasno in očitno zavestjo, da deluje zajedno o kulturnem povzdignjenju vsega Slovanstva. Za nas pa ima ta slavnost še drug pomen. Spominja nas Palackega kot prvega buditelja našega, v kolosalnem, duševnem delu, iz katerega vidimo, da smo sposobni biti na tem svetu nekaj več, nego kar so nas hoteli imeti nas naši nasprotniki. S svojo zgodovino je dal narodu novo spodbujenje in mu dal samozavest, odločujočo za naše probujenje, prerojenje in naš daljši razvoj. Kajti pokazal je, da to je bil češki narod, kateri se je prvi postavil za branitelja svobode, bil nositelj velikih svetovnozgodovinskih idej npravstvenih in verskih; pokazal, da narod češki se je znal potezati za samostalnost in nezavisnost; pokazal, da z duševnim delom, znanjem in umetnostjo se narod izvije iz področja, v katerem smo bili, in se povzdigne iz inferijornosti, v kateri je nas videl oficijalni in uradni svet, in v kateri so nas gledali do nedavna naši narodni nasprotniki. Za nas konečno ima ta slavnost politiški pomen. Iz programa Palackega izhaja stremjenje priversti narod tudi politiški k stari slavi in pristojni veljavi, da bi se mogel v vsem javnem in državnem življenju razvijati svobodno in popolnoma; da bi staroslavnemu kraljestvu narod češki pridobil dostojno in zasluženno mesto v cesarstvu Habsburžanov. To je ideja Palackega. In vi ste prišli slavit ta spomin. Spoštovanje zasluge, znanosti in duševnega dela nas druží preko vseh razlik in politiških razločkov. Vsem naš iskreni sokolski češki »Na zdar!« Ves govor se je z velikim ploskanjem odobral.

Ruski prof. *Brandt* se je zahvalil na vabilu k tej slavnosti; govoril je po češki. — Posl. Sokolovský je kazal na starodavno zveze Poljakov in Čehov, katere trajajo od dob sv. Cirila, Metodija in Vojteha pa do danes. Bližanje je imelo miroljubni značaj. Še le naskoki vragov so jim vtisnuli orožje v roke; v Grunwaldu so zapečatili to zvezo krvi in potem so se često bojevali za svobodo obeh. Drugih nočemo tlačiti, a tudi hegemonije ne bomo trpeli nobene. Zgled nam bodi Palacký. — Urednik Drag. *Hribar* je poudarjal zasluge, ki jih Slovanstvu podelil Palacký v moralnem pogledu, da bi se skupno bojevali proti skupnim protivnikom, in kazal na vlogo, ki jo ima češki narod v slovanski brambi. Kazal je tudi na potrebo organizacije novinstva slovanskega

Govorili so potem še pozno v noč zlasti poljski gostje, ki so došli še le okolo 11. ure zvečer. Zunaj na obsežnih prostorih vrta pa je brlelo tiseče lučic. (Dalje v bodoče.)

Intermezzo.

Ta ne gledaj plamnim svojim okom
Trulo moje tjelo!
Zar je čak uz obalu šumnu
Uništiti oko baziliska htjelo?! —
Pusti me u miru! . . .
Hoću sam da stupam po tom božjem svjetu;
Da se misó svježi u svemirskom širu;
Da se divim čarnom lotos-cv'jetu
Davne, davne prošle zlatne dobe,
Što ga njišu tihi vali
Tajne r'jeko Lete . . .
Vidjeh čare, vidjeh i grdobe,
Što mi dušu uzburkalo
Il od mržnje, il od tajne sjete . . .
Al sve prodje,
Sve se gubi,
Kô kad dvoje strastveno se ljubi . . . —
Pusti me u miru!
Čemu krećeš tako zamamljivo
B'jelim ramenima?
Čemu spuštaš b'jeskom na me oko živo,
Da mi zebnja srce obuzima?! — —
I u šali i u vječnom hiru
Kano šarna vodena libela
Pršiš mi pred okom,
A o ruci muža — davno svela . . .
Čemu sve to?
Zar da idem sa čežnjom dubokom
Svedj za tragom tvojim?
Zar da kidam što je sveto
Tvomu mužu?!
Jednom tek te gledan okom svojim
Strastveno i dugo, —
A tvoj sm'ješak — i sve tvoje drugo,
Što ti krasi božanstveno tjelo —
U mašti mi lebdí šaruo . . .
Pusti me u miru! . . .
I crnina, što te tako krasi,
Kojom tobož oplakuješ sinka
Ko što mrtvo truplo kvasi
Tudja suza,
Ili ko što divno tješi
Naručena pjesma žalostinka —
To me buni, budi zanos gadni,
Muti mir mi homerski i hladni . . .
— — Podji, speši!
Oko tebe neka prši
Do sto vjernih satelita.
Svaki nek ti želje čita
I iz oči i iz bujnih grudi.
Svaki nek ti volju vrši
Poput jadnih luda — — —
Ja ću poći ravna hoda
Il sudbina bila sretna ili huda.
Po kad ćemo opeta se sresti
Za lakonog hoda,
Ti i opet čvrsto me pogledi —
S mojim okom pogled će susresti
Dok uz usne hladni sm'jeh se ledi.
A onda ću krepkim hrakom
Pljunut mirno žučkastu pljuvačku
Ženijalnim trakom.
Ić ću kući, legnut, slatko snivat,
Snivat možda kako stari mačak
Nježno tješi nespokojnu mačku — — —
Snivajući pobjedno uživati! — — —

Zagreb, 9. VII. 1897.

Vladimir J. Teharski.

Cvetke z ruskih poljan.

Разумѣй, кто умѣнь —.

21. Для¹⁾ каждаго дѣятеля, для каждаго человека идеи смерть отъ нервнаго истощенія²⁾, скорая и внезапная³⁾, является угрозой, пренебрегая⁴⁾ ко-

тѳрой каждаѳ умираѳщѳй на своѳмъ посту⁵⁾ идеалистѳ заслуживаетѳ благодарности и пѳмѳти⁶⁾ потѳмства.

(В. П.: „Пѳмѳти М. М. Кѳзи“; „Nov. Vr.“ No. 7303.)

22. Лѳчшѳя⁷⁾ наѳци, носѳтели высѳкой цивилизѳции, были свидѳтелями⁸⁾ превращѳния⁹⁾ своѳихъ богѳвъ въ простѳихъ идѳоловъ¹⁰⁾, и ѳто вело къ ихъ обновленѳю и перерожденѳю.

(Фингалъ: „Записки молодого человека“; Nov. Vr. No. 7312.)

23. Тѳлько¹¹⁾ недостатѳкъ умственного развитѳя русскихъ дворянъ¹²⁾ дѳлаетѳ ихъ постоянно¹³⁾ скучаѳщими¹⁴⁾.

(Изъ „полит. разговорѳвъ“ Сигмы, „Nov. Vr.“ No. 7235.)

24. Я понимаю¹⁵⁾, что римляне дѳлали foedera iniqua, гдѳ все права оставались имъ, а все обязанности¹⁶⁾ союзникамъ¹⁷⁾. Но я не понимаю, зачѳмъ¹⁸⁾ заключать такѳя foedera iniqua, чтѳбы все выгоды¹⁹⁾ доставались на дѳлю²⁰⁾ нашихъ союзниковъ, а все невыгоды и обязанности намъ. О такѳихъ foedera iniqua я ничего не читалъ. (Ibidem, t. j. od koder je vzeta 23.)

¹⁾ = 0, prosto dat, ²⁾ onemoglosti, ³⁾ nenadna, ⁴⁾ ne poštevaје, ⁵⁾ mestu (Posten), ⁶⁾ spomina, ⁷⁾ Najgorše, ⁸⁾ svedoki, očevidci, ⁹⁾ spremembe, ¹⁰⁾ malike, ¹¹⁾ le, ¹²⁾ boljarov (velikih posestnikov i sploh znatnih [imenitnih] ljudi), ¹³⁾ vedno, ¹⁴⁾ da jim je vedno dolg čas (se . . . dolgočasijo), ¹⁵⁾ umem, ¹⁶⁾ dolžnosti, ¹⁷⁾ zaveznikov, ¹⁸⁾ zakaj, ¹⁹⁾ dobički, ²⁰⁾ del (da bi ves dobiček imeli zavezniki). 23. i 24. govori prav za prav Baron Etwas-von-Nichts, kojemu kot praktičnemu Nemcu g. Sigma pripisuje svoje nazore gledé ruske mehкости v politiki i dremote doma. Ta Baron Etwas-von-Nichts navaja tam tudi Säume: „Fauelheit ist Dummheit des Körpers, und Dummheit ist Fauelheit des Geistes“. 22. pa ina ta pomen, da včasih i nesreča vodi k sreči. Bož. Tvorcov.

O lepoti v umetnosti.

Велико дѳло красотѳ!
Мѳдрые солгалѳ:
Не все на свѳтѳ съетѳ. Пушкін.

V predalih »Slov. Sv.« smo svoječasno pokazali na spis gr. L. Tolstógo (-óva) »Объ искусствѳ«, priobčeni v zvezkih za jan. i feb. tek. leta Moskvskega mesečnika »Вопросы философии и психологии«. Ta spis prečital je ves inteligentni svet z velikim zanimanjem i je strmел nad zaključki ob umetnosti velikega, popolnoma izvirnega ruskega pisatelja. I strmeli so vsi seveda ne zaman; kajti gorostasnost teh zaključkov je toliko nagledna, da jih ne more minovati i oni, kateri ima, dasi slabe pojmove o lepoznanstvu. Kar se tiče ruskih čitateljev, razdelili so se tem povodom na dva tabora. Gromadna večina je kar likovala i likujé tvrdila za svojim ljubimcem, da ni umetnosti, a če je, je pa vsaj bez vsakega prida, torej nepotrebna; manjšina pa je začetkom pritihla, kajti ni vedela, česa se poprijeti v svojem zagadočnem, kritičnem položaju. Ko se je pa nekoliko popravila od nepričakovanega udarca, začela je nekako oporekati izvodom grofovim; pa ta oporekanja ostala so bezsledna, kajti čutili so svojo malost, svojo ničevost v primeru z velikanom, vsesvetnim darovanjem (talentom). Stari, izkušeni slovesniki pa so kar trepeče pogovarjali se med seboj: »Scit gre i lomi vse, kar mu pride pod noge! . . .«

V poslednjih časih pa je nastopil v ruski tekoči literaturi nenaden oponent tolstovske teorije ob umetnosti, kojega literaturna prošlost nemalo tehtá, a daro-

vitosti njegovi ne morejo oporekati i zakleti privrženci tolstovščine. Vsem pa je znano, da darovitost v podobnih prerekanjih največ velja, da se smatra skoro jednakoj s kompetentnostjo, i da če se jej pridruži i znanje i globina čuta, dobimo vse pogoje, kateri so v podobnih slučajih nujni, da bi izrekli veljavno sodbo, budečo resne pomisleke, koji se izražajo gromovitim: »Stoj!« Ta nenadni protivnik grofov je J. P. Polonskij, od vseh priznani veliki pesnik stare ruske korenine, proiznesši, dasi more biti nenamerno, to gromovito »stoj« v svojem »Навѳянное«, priobčenem nedavno pod listkom v »С. П. Вѳд.« Ta odpoved tolstovski teoriji ob umetnosti je prevlekega pomena ravno zato, ker nikdor ne more reči, da bi njen lastnik bil kak neznan i mračen nazadnjak, nikdor isto tako ne more reči, da bi J. P. bil sistematičen protivnik Tolstógo, a Polonskij piše reči, katere so mu prišle na misel čisto slučajno, kar znači tudi zaglavje njegovega soisa; i vendar te slučajno navejané, kakor z vetrom nanesene misli takó beziskusno, tako prosto i takó temeljito oprovrgavajo tolstovske izvode, proglašene avtoritetoj svetovne znamenitosti.

»L. N. Tolstoj, pravi med drugim J. P. Polonskij, odreka lepoto kot nekaj takega, kar je prisotno vsaki umetnosti. Govoré tako, primoral je nekatere (pisatelje), kakó bi opomnili se i oporekali mu; jaz mnovega iz teh oporekanj nisem čital i oporekam po svojem. Umetniške lepote ne moremo spodablјati z lepoto prirodno, tudi ne z lepoto človeških forem, bodita si mlada deklica i mladenič še takó lepa i prelepa. Vsemu je svojstvena svoja vlastna lepota.«

Navedši nekoliko zgledov na sploh priznано lepoto v prirodi (naravi) i v umetnosti, J. P. nadaljuje takó: »L. N. Tolstoj v lepoti ne nahaja nič poučnega; ne nahaja nič dobrega, nič resničnega; pa le njemu je ljubo i drago gledati na lepoto s stališča bez vsakih ovinkov?! Prav-za-prav pa more biti v lepoti i mnogo dobrega i resničnega, more biti tudi mnogo hudega i lažjivega. V takem slučaju lepota ne odstopa, se ne razlikuje od ničesar, kar služi i rabi vsemu človečanstvu. Primerno ogenj tudi more biti velikim blagom i strašnim zlom, katero preobrača naša v teku celih vekov nakaplјena bogastva v kopičico pepela i razvalin. Denar more biti tudi velikim blagom, če pride v roke ljudem zares dobrim, ne zgrešivšim zapovedij Gospodovih i po meri možnosti pomagajočim svojim bližnjim; — more biti pa tudi zlom, če dostaja ljudem nenasitnim ali trgašem, koji skrbijo le za obogačenje samih sebe. Taka je tudi lepota. Ne darom (zastonj). govoré o satanu ali o vragu svetih i čistih pobuždenij (želјá), Lermontov piše:

„Какъ царь земной и гордый (prevzetni) онъ сѳлъ.
Такой волшебнѳ — сладкой красотою,
Что становилось страшно.“

Mi v tiho i jasno vreme z duševnoj uslodoj vziramo (gledamo) na purpur večernih oblakov, na pro hladno senco cvetočih lip i na tišino jezera ter v take trenutke kakor zavečno čutimo, da je v tišini Bog. No mi moremo radovati se i morskim valovom, razsipajočim se ob podnožje skal v minute, ko na morju besnuje burja, nad nami nosijo se grozni oblaki, i gine ne malo ladij — je-li možno tako lepoto proslavljati kot nekaj dobrega i pravno vspokajajočega? Blago onemu, kateri ima topel kotič, da bi ukrl se od take surove i mračne lepote, kakoršna je temna burja. Zavsem

inače je z lepoto romana, poeme ali pripovedi. Ta ima svoje zahteve i svoje zadače.

V »Ревизоръ« i »Мертвыхъ душахъ« Gogolja naslikani so ljudje, kateri pač niso dostojni našega sočutja po svojih svojstvih uma i nraov, a med tem kdo iz nas nazove komedijo »Ревизоръ« proizvodom popačenim ali napačnim? V njem je lepota i v stroju vsega proizvoda, i v njegovih čudnih podrobnostih, polnih psihologične istine i družbinskega pomena. Bez te lepote ne vplivali bi na nas npravno, dasi bi le zanikavno, ni komedija, ni »Мертвые души«. Mi pač ne želimo biti takimi veljaki, kakoršen je redar Сквозникъ-Дмухановскій ali Чичиковъ, i počemo pripadati k takemu nevednemu občinstvu, katero so takó uspešno vodili za nos naši Хлестаковы, Собакевичи i Маниловы. Mi gledamo jih s smehom, koji je, po mislih Gogolja, glavna delajoča oseba v njegovej komediji. Sam po sebi pač ni važen, pač ni mičen vojak Korotájev, katerega je javil gr. Tolstoj v svojem romanu »Война и Миръ«; pa kakó je ta vojak lep na straneh romana, i kakoj poezijoj diše na nas ta skromni i svojeobrazno ruski obraz! Umetnik, ali prav za prav njegov instinkt povedal je o Коротáевъ le to, kar gre: ne govori o njem na dolgo i na široko, ne utruja nas niti z njegovim životopisom. L. N. Tolstoj se ni krat ni udalà la Burzé v psihologično analizo i izpustil je celo mnenje, kojega je sam o njem. Kratko: vse, česar zahteva umetniška lepota, je izpolnjeno, i kar nas posebno miče pri tem, to je istina, a istina i pa dobro sta neredko sinonima.

Grof Tulstoj negaje lepoto v obšče. On meni, da istina umetnost mora biti bez vsake uslade za nas, nas ne sme radovati. „Takó-li?“ vpraša g. Polonskij ter nadaljuje svoje pomisleke: »Pripomnite besede molitve: »Блаженни адчущие правды, яко ти Бога узрять«, »блаженни плачущие, яко ти утѣшатся«: mari misliti o Bogu, gledati ga i tolažiti se po solzah i trpljenju ni za nas najviša npravna uslada? Radovati se — mari to ni utoliti čut naših prirodnih potrebostij ali doseči smeri oličih najsrčnejših želj? Če v umetnosti iščemo resnice, oličene tvornoj domišljij avtorja i dovedene od njega do možne dovršenosti po volji dolgotrajnega i marljivega izučenja forem ali tako zvane tehnike, — kaj bi mi neki moglo ovirati uslado toj umetnostjo? Taka umetnost dostopna je pa le jako nemnogim i, dasi so cele tisoče pretendentov služiti umetnosti, udaja se to le ljudem, nadarjenim tvornoj domišljij, dà, celo genjalnih umetnikov ne vsak proizvod dostavlja nam polno uslado ali, kar je isto, ne zadoščuje nam popolnoma.

J. P. se celoma strinja z grofom Tolstim, da vera vsake dežele i vsakega naroda mogočno vpliva na vse velike proizvode te dežele i tega naroda, ter pravi: »Vera, kakoršna bi koli bila, vselej napreduje stvorenju. Bez vere v olimpijske bogove i boginje ne bilo bi ni Odišeje, ni Ilijade, ne bilo bi i podob, dram i komedij, katere napredujejo dvomljenju, samouglobljenju in iz učenju faktov i fitozofije. Bez katolicizma ne bilo bi Danteja, bez relormacije ne bilo bi Fausta. Čuvstvo krščanske ljubezni razlito je tudi v pesnopenjih naše dobe. Celó tako zvane ljubovne pesmi Puškina preizpolnjene so takega bezkoristnega i človekoljubivega čuvstva k ženskam, da ga pač smemo smatrati učenikom našga mladega zaroda, kako se krotijo neobuzdane strasti. Pa seveda tukaj so le iskricе kristijanstva, ne pa tisti verski duh, ki ga zahteva teorija

L. N. Tolstógo. Takega duha ni i ne more biti ni v žanru, kateri riše naš narodni bit (življenje), ni v pejsazu; kar se pa tiče čisto zgodovinskih slik z verskim zadržanjem, pač smemo reči, da se v naših časih versko čuvstvo ni odrazilo s takoj siloj v nikomur, kakor v našem umetniku Vasnečóvu, nikakor pa ne v Courbéju i v podobnih mu socijalnih demokratih, o kojiá spominja gr. Tolstoj, pozabivši Vasnečóva i njemu podobnih.

Zatem g. Polonskij prehaja k vprašanju, na koliko je zares bezpridna (bezkoristna) umetnost, na čemur grof Tolstoj posebno nastaja, ter napreduje tako: »V našo dobo uže pač ne prvokrat poprašujejo, kaj je pridno i kaj je bezpridno. Pa predstavite si, da je meni v starodavnje čase prišlo na misel izlepiti iz ila piskrček, posušiti ga na znojnem solncu ali pa obžgati ga pri pomoči žrjavice. Ne minulo bi i leta, i takisti piskrčki pokazali bi se v vsem plemenu; kajti usvojiti si tako iznajdbo pač ne bilo bi težavno. Takisto je možno reči i o drugih, za nas jako pridnih pa prigradnih iznajdbah, kakoršne so, na primer, plesti mreže, kriviti loke i likati strele itd. I kaj bi neki potem ostalo od mojega imena, kot imena iznajdnika? O njem bi pozabili na vselej, izbrisali bi ga iz glave, iz pameti.

A strmite! Konečno med tistim plemenom nastopil je iznajdnik lire-strun, umeči na njih igrati, človek, kateri je svojim tenkim sluhom vjel harmonijo zvokov. Narod, sredi kojega je nastopil ta čudodej, vnemlje njegovi, do tole ne slišani igri, se jej čudi ter prihaja od nje v neopisani vostorg, rajsko veselje.

Nikdor bez njegovega genija ga ne more posnemati, v rokah nikogar njegova lira ne zvoči i ne spremlja narodnih pesnij. Kratko: na torišče vstopa bezpridna umetnost, ime velikega umetnika širi se med vsem narodom ter se predava iz roda v rod: do danes mi pomnimo, da je bil neki Orfej, iznajdnik lire. Kaj je doseglo večo stopinjo začudjenja i slavopridno i koristno, ali pa bezpridno i bezkoristno? Tako je še dan — danes.

Mari je mnogo takih, kateri vedo ime iznajdnika šivne igle, kolovrata, tkalčjega stana, raznih prej itd.? Imena pa Homerja, Danteja, Bokača, Šekspira, Bajrona, Geteja, Šilerja, Puškina, Gogolja i drugih so boljše ali manje znana vsakemu nedoraslemu učencu.

I tukaj bezpridno preveša pridno, ustanavlja se vprašanje, kaj je slava, i zakaj ona veže sedanost s prošlostjo.

Gledé muzike pa i petja, katera grof Tolstoj tudi odreka, kot popolnoma bezpolecna (bezpridna) vida (vrsti) umetnosti, nadarjeni oponent grofov sklepa svojo razpravo tako: »Zadoščeno čuvstvo je vselej bolje ali manje življeradostno. Ono vede k veri v ljubezen ter jedini občinstvo istimi smermi. V našo dobo probujati vostorg ter spajati v jedno celoto razkosano i raznouravno občinstvo, je sposobna (zmožna) jedino le muzika. K vsem drugim umetnostim smo bolj ali manj ravnodušni, posebno sedaj, ko nase najgorše inteligentne moči hrepené po socijalnih i političnogospodarskih naukih, iz kojih pa, žalibože, mnogi ne crpajo nič plodotvornega, trpé od vsakdanjih prevar i postajajo ravnodušni k vsemu, razun jedi, pijače, dà, še zloglasnega vinta (jako umna igra v karte).

Nehajmo gledati k morali, k verskemu čuvstvu i visoko-nravnim težnjam v umetnosti — zapomnimo si le, da uslada umetnostjo ni fizična i materijalna

i zavsem ni podobna tistemu hudiču, koji se boji ladana. Tem bolje mnogo iz naših cerkovnih himen i pesnopenj, preizpolnjenih globokega verskega čuvstva, razpevajo se ne inače, kakor le v dimu tega ladana, (kadila) i ni lahko umevno, zakaj da so ti proizvodi umetnosti L. N. Tolstómu deveta briga; kajti z njegovega stališča vsa podobna pesnopenja morala bi smatrati se, morala bi njemu kazati se najvišej umetnostjo, na kojoj se odziviljejo ljudje vseh slojev, vseh stanov. Čim bi si neki pojasnili tako nedoslednost našega velikega pisatelja?

Na to vprašanje odgovarjamo g. Polonskemu mi, tudi po svojem, kakor je g. Polonskij oporokal grofu Tolstómu po svojem: Tako nedoslednost velikega pisatelja moremo si pojasniti s tem, iz-za česar je iznal iz raja Bog prevzetne angelje. Grof L. N. Tolstoj je kot lepopisec po pravici zasedel prestol prvoklasne vsesvetne znamenitosti. Ta vsesvetna slava mu je pomotila bistro glavo ter ga drnula vzeti se i za ščit Modrice, katera ga je pa kot modrijana nepoklicanega porazila za njegov napuh — filozofskoj slepotoj. Ruska pogovorka pravi: „Знай край — не падай!“ Besede zaveta pa glasé: „Смиренье паче гордости . . .“

Božidar Tvorcov.

Iz novin.

»N. fr. Pr.« se v novo znečuvno, uprav židovsko nesramnostjo zaletava v črnogorskega kneza, ker je »Glas Črnog.« dementi, ki ga je objavila »N. fr. Pr.«, glede na črnogorsko-angleški dogovor, nazvala v redakciji tega lista skovanim.

Nemški listi kar besné radi govora gen. Komarova ter napadajo vlado, zakaj je pripustila toliko zlorabo gostoljubnosti, da je nazval Nemce sovražnike Slovanov, češ, da jih je psoval v lastni hiši. Vso Palackeга slavnost stavijo v luč veleizdajstva. Pozabljajo, da je bila slovanska slavnost na slovanskih tleh gotovo bolj opravičena in lojalna, nego velikonemška slavnost, na katere so pa svobodno dohajali gostje iz Nemčije, ne da bi Slovani zahtevali, naj se radi tega deno v ječo ali celó ob glavo.

Nekateri poljski listi napadajo gen. Komarova in pravijo, danočejoničesar vedeti o bratstvu z Rusi. »Reforma« pravi, da hočejo Poljaki imeti dokaze, da imajo v istini le jednega sovražnika in ne dveh. Iz njegovega govora se sklepa, da je slovansko vprašanje závisno od Rusov in Čehov. A kaj naj bode s Poljaki? Oni ne morejo čakati na obračunjenje z Rusi dotlej, da leži nemštvo premagano pred nogami Slovanstva. Dotlej ne bo o Poljaki niti sledu več. Ako hočejo avstr. Slovani zvezo s Poljaki, a iščejo zaveznikov tudi tam, kjer imajo ti sovražnike, ta zveza s Poljaki ne bo trajna.

»Nord« piše, da se je med črnogorskim in bolgarskim knezom v Opatiji sklenula zaveza, ki je v Belgradu vzbudila velik nemir.

»Egyertetes« je zvedel, da je med avstr. in ogersko vlado tajni ugovor, da se podaljša sedanja pogodba do 1903, ker so do tedaj trgovske pogodbe. Ako tega ne sprejme drž. zbor Dunajski, uredi Ogerska zase carino in trgovske pogodbe. Isto se stvari za Avstrijo s §. 14. Kvoto določí cesar.

Proti poročilu madjarskih listov, da naj izpred vojaških poslopj ob slavnostih vihra poleg hrvatske

tudi maljarska zastava, navaja »Obzor«, da po §. 18. zakona 1890 ne sme biti v vsej Hrvatski mesta madjarski zastavi. Ta čen pravi: »V Hrvatski in Slavoniji je službeni in poveljni jezik domobranstva hrvatski, zastava ima začetnice in zjedinjene barve Hrvatske, Slavonije in Dalmacije.« Cesar je to potrdil in odobril, s pristavkom: »To hočemo sami izpolnjevati in po drugih verno izpolnjevati dati.«

»Grazzer Extrablatt« prinaša članek proti nemškim nacionalcem, katerim je geslo (kar je izrekel dr. Pessler v januarju na shodu v Lincu): »Avstrija bodi nemška, ali pa ne bodi,« ter dokazuje, da poleg večine slovanskega prebivalstva si Nemci ne morejo več priboriti izključne nadvlade. Razmere so se predrugačile, ker so Slovani kulturno zelo napredovali in se ovedeli narodnostno. Prisiljena germanizacija kakor na Poznanjskem, ali kakor je madjarizacija na Ogerskem, ni možna! Ostro zavrača izdajsko namero in zahteva, naj se Avstrija podvrže v »zvezno državo« pruski nadvladi.

»Ost. R.« ne vé, kaj bi storila od jeze, da se ni prepevedala Palackeга proslava. Denuncuje in laže na vse kriplje o panslavistični zaroti, o bratstvu z Rusi in protiavstrijskih tendencijah. Grozno jo v oči bode, da so »češke« (deželne) zastave razobešene — a ne državne! Kedaj neki Wolfovci razobešajo druge, nego izdajske frankfurtarice! Tudi se huduje, da »Corr. Bureau« telegrafski poroča o slavnosti raznim listom, ter se jezi, da se to ne stvari o nemških slavnostih. Sicer je to laž, da se ne sročajo nemške slavnosti, a ako se je kaka obskurna Wolfova proslava res pozabila kedaj, naj bode hvaležen, saj svet itak uže preveč vé o njegovih škandalih.

»Hamb. Nachr.« so toli nesramne, da pišejo, da Avstrija po energičnem postopanju pruskih oblastij ne bo mogla dovoliti poljskega zdravniškega kongresa v svojih deželah. Toraj Prusaki uže hočejo velevati avstrijskim oblastim, da naj postopajo istotako proti Slovanom, kakor one.

»Piccolo« poroča iz Poreča, da so iz Pirana privedli tje 100 birmancev, ki so se dali birmati od škofa Flappa, mesto od svojega škofa Šterka.

»Bud. Hirlap« javlja, da je Praška slavnost vzbudila veliko senzacijo v krogih madjarske vlade, ter da so se merodavni krogi posvetovali o tem, kako naj se kazensko postopa proti onim »madjarskim« podanikom, ki so ji prisostvovali. Ker pa med sedanjimi zakoni ni nobenega, ki bi se mogel uporabiti proti demonstrantom, so se posvetovali, kaki zakoni naj se izdado, da se zabrani v bodoče madjarskim podanikom, da sodlujejo pri demonstracijah neprijateljev madjarske države.

Zadrski »Narodni List« zavrača »Bud. Hirlap«, ki je pisal, da se Dalmacija zjedini z Ogersko šele tedaj, ko se opu-té panslavistične sanjarije in naseli v srca Dalmatincem madjarski patrijotizem. Dalmatinci ne postanejo ni Lahí ni Madjari, a s Hrvatsko in Slavonijo želé zjedinenje na podstavi historičnega in narodnega prava. Da pa ne marajo zjedinenja z Ogersko jim zadostno pravi usoda Reke.

»Nova Reforma« piše: »Tekom našega civilizovanega stoletja se je zgodilo prvokrat, da je država, ki se baha s svojo kulturo, prepovedala znanstveno zborovanje, ki se je hotelo baviti z vprašanji, dotikajočimi se obše blaginje. Taka prepoved je velika krivica, a zajedno tudi velika nerodnost. V tem pogledu stoji ab-

solutna Rusija nerazmerno više, nego konstitucionalna Nemčija, kajti na predlanskem kongresu zdravnikov v Moskvi se Rusija ni bala poljske znanosti in je dovolila poljskim udeležnikom, da so imeli svojo posebno sekcijo. Proganjanje narodnosti od strani nemške vlade dovaja do takega ponižanja etiškega in civilizatorskega nivô-ja, da mora istemu slediti ogorčenje in zaničevanje od strani vsêga sveta.

Tešinska »Silesia« piše z ozirom na Koliskov predlog, da so baš Nemci oni, ki izjavljajo jezikovno vprašanje kot vprašanje cesarstva ter se protivijo določbam po deželnih zakonih. Kar pa jim je za Češko prav, mora jim biti tudi za Nižeavstrijsko, kajti ako so za Nižeavstrijsko za deželni zakon, odpade jim vsaka pravna možnost, da zabranijo kaj takega Čehom na Češkem. Listu je celo všeč, da zakon ni bil potrjen, kajti sicer bi Čehi na Češkem in Moravskem gotovo prišli z enakimi zakoni. Priborimo veljavo nemškemu jeziku po državnozakonskem potu, a zato od tega ne smemo odstopiti ter uporabiti ugodno priliko za kak poseben dobiček, sicer se razprši vsa vojna in vsak teka za svojim dobičkom. Vstrajati moramo skupno in v slogi, in zato moramo biti hvaležni na odklonitvi zakona Koliskova, ker nas to zopet spominja na naš skupni cilj.

„Русскій Листокъ“ (Moskva) od 9. jul. n. št. ima vvodni članek o bivšem kralju Milanu Obrenoviću. Pri-poveduje, da so v Rusiji listi, ki bi radi Milanu odpustili vso prošlost, češ, da bi bilo to v interesu Rusije, kakor se je to zg. dilo s sedanjim knezom Ferdinandom. List obsoja take glasove in tvrdi, da Milan ostane nepoboljšliv; njega ni možno primerjati s Ferdinandom; kajti Milan se je zavestno obrnul k Zapadu, a Ferdinand je pripadal sam Zapadu in jo je zasuknul poslednja 3 leta v interesu Vstoka. Milan je od začetka vedel, da štiti Rusija nesebično balkanske narode, a vendar se je obrnul od nje in je Srbiji nakopal največo bedo. »Bezsporno — zaključuje list — je slučajev, ko obča sodba odpušča prestopniku krivdo, no nikdar ne izroča v novo takemu človeku usodo milijonov ljudi. Nikdar nikdar ne pusti v čredo volka, tudi ko bi se tristokrat spokoril za stvorjena dejanja. Ruskega občega mnenja izpremeniti se ne posreči ne Milanu, ne njegovim novim prijateljem. Ako se je Milan dejanski skesal svojih zmot, mogli bi mu njegovi prijatelji dati jedini nasovet: slediti primeru starih srbskih kraljev in, odrekši se od vs. ga zemskega, ostanek svojih dni posvetiti molitvi in pokori. To je jedina še njemu ostala pot utrditi o sebi dobro mnenje potomstva in zapustiti po sebi v srbskem narodu boljši spomin, nego je ta, na kateri ima pravo računati sedaj.« Rezka, a pravična lekcija!

O zadnji tiskovni pravdi slovaških »Narodnih Novin« pišejo »Petb. Véd.«: Priznavajo težko borbo slovaških rodoljubov z madjarizacijo, tem težo, ker ogerska vlada zaseduje vsak korak in proganja nevsmiljeno vsak članek, ki je navdahren ljubezni do tlačenega naroda. V aprilu je bil obsojen Ziak za dva članka ne 8 mesečno ječo in 600 gld. globe, sedaj je obsojen Pietor v ječo na 1200 gld. globe in velike sodne troške. To, dasi ni bil on pisatelj onih člankov, kar je bilo sodišču dobro znano. Slovaški narod ni bogat na publicistih, tem občutnejši je zanj začasna izguba dveh glavnih bojnikov. S temi obsodbami bi vlada hotela uničiti list. — Doslej na Ogerskem ni bilo

običajno, da bi se obsojal urednik, ako je bil znan pisec člankov. To pr. membo so provzročile Praške slavnosti. Vsa tožba Pietrova se je vrtela krog panslavizma, in drž. pravnik je kazal na Palackega slavnost, kakor na pojav panslavizma, proti kateremu se je treba boriti z vsemi silami. Pod vplivom tega strašila je Peštansko sodišče obsodilo novinarja.

„СВѢТЪ“ Komarova v članku od 27. jun. n. št. se nadeja dobrih posledic od Praških slavnostij, in sicer na znotraj, med Slovani samimi, in na zvonaj v tem, da se Slovani zjedinijo v brambo proti Germanstvu, ker to predstavlja jeden in Slovanstvo drugi svet, in je Germanstvo opasno Slovanom. Ne azijski, temveč germanski svet grozi Slovanstvu. „СВѢТЪ“ povdarja, da ni bilo senčice, pač pa pravo soglasje vseh slovanskih plemen ob slavnostih. Te da utegnejo postati velikega pomena za bodočnost Slovanov. List je poln oduševljenja in povdarja veliko gostoljubje češkega naroda, izkazano slovanskim gostom.

Na razsodbo o bezpravnosti slovenščine pri Graškem nadsodišču prijavlja »Slov. N.« članek, kjer izvaja, da je flagrantno kršenje pravice in pravičnosti. Više sodišče je svoj ukrep utemeljilo z razlogoma, ki sta povsem ničeva. Prvi je da, se § 196 civilnopravnega reda in § 123 sodn. ga opravičnika ne nanašata na razpavni jezik, in da sedanji zakoni in sedanje naredbe ne zadoščajo, da bi se vsled njih razpravljalo v slov. jeziku; zlasti ker za ustno razpravljanje pri 2 instanciji ni takih direktiv, kakor za pismeno razpravljanje. A njegova dolžnost je bila, stare naredbe analogno uporabiti. Drugi razlog je, da je nensčina pri nadsod. kot službeni in poslovni jezik v navadi. A pri višem sodišču je sestavljen poseben slovenski senat. Skoro $\frac{2}{3}$ vseh pravn. kar jih ima više sodišče rešiti, ste slovenski, in le vsled doslednega kršenja § 215 sod. opr. more ono tudi sedaj še izdavat nemške razsodbe, izdaja pa tudi odločbe v slov. jeziku. Trditev, da je nem. izključni službeni in poslovni jezik, ne more veljati, ker nadsodišče ni ustanovljeno samo za Gradec, ampak za tri koronovine, v katerih je polovina prebivalstva slovenska. — Više sodišče v Trstu je sprejelo tiste razloge, na katere opiramo v Gradcu svoje zahteve, in iz istih vzrokov uredilo vse, kar treba za slov. razpravljanje pri višem sodišču. Pot katero moramo nastopiti sedaj, je jasna. Združiti moramo vse sile, da priborimo svojemu jeziku tudi pri nadsodišču v Gradcu pristajajoča mu prava. Pričakujemo, da stvori vsak slov. odvetnik svojo dolžnost ter pojde do zadnje instancije, da se oglasi odvetniška zbornica, da se oglase vse avtonomne korporacije, in da energično nastopijo. Vsem pa bodi vodilo zahteva: dajte nam za slovenske pokrajine nadsodišče v Ljubljani.

V pravnih krogih je misel, da se naj snidejo vsi slovenski odvetniki in notarji v Ljubljani, da ukrenejo vse potrebno za obrambo v ravnopravnosti sloven. pred Graškim nadsodiščem, oz. za peticijo za nadsodišče v Ljubljani.

»Nov. Vr.« zavrača nemško časopisje, ki piše in ščuje proti generalu Komarovu in Rusom, s tem, da je Komarov uže davno stopil iz vojne službe ter se udeležil Praških slavnostij le kot odposlanec Petrograjskega mestnega sveta.

Vsa polemika »Fremdenblatta« proti »Glasu Crnogoreca« z napadi na kneza vred se je izkala kot blamaža našega oficijoznega glasila. Priznati mora, da notica katera ga je tako razburila ni bila v »Gl. C.«, temveč v Zagrebškem »Srbo-branu«. Torej na krivo poročilo ves hrup!

Ostdeutsche R.« zahteva, da se zatvori češka šola v X. okraju Dunajskem in sicer radi tega, ker so baje na šolskem dvorišču učenci peli nekatere češka pesni!

RUSKE DROBTINICE.

Съ миру по ниткѣ, голому рубаха.

Ruska životopisna literatura v poslednjih časih mnogo govori o domačem životopiscu — F. P. Rejmanu. Ta umetnik uže celih 10 let bezpretržno deluje vne (zunanaj) svoje domovine, pa vendar le izključno na proslavo te domovine. Deluje v Rimu, ali prav za prav rije po starodavnih podzemnih jamah rimske Kampanije, v rimskih katakombah. Smerjo svojih mnogoletnih težavnih naučnih trudov naznačil si je zbirko starodavnih podob na freskah, katere se nahajajo v podzemljinah prof. J. V. Cvetajeva. To delo velike arheološke važnosti podpirali so v raznih časih razni ruski bogataši: K. S. Popov, knez Jusupov i grof Sumarokov. Zbirka je namenjena muzeju lepih umetnostij carja Aleksandra III. Toliko sploh o umetni delavnosti g. Rejmana i o ruskih mecenatih, gmotno podpirajočih ruskega umetnika. Da je pa ruska životopisna slovesnost o g. Rejmanu zagovorila posebno glasno v novejših časih, temu pa je povod naslednji: F. P. Rejman nateknul se je v svojih raziskavanjih za poslednja leta na podobo Spasitelja (odrešenika) z dvema apost. sv. Petrom i Pavlom. Ta podoba je prirodne velikosti Kristusa z njegovima učencema, pripada po svoji давности V. veku p. r. Kr., ter jo učeni arheologi vseh krščanskih verovanj smatrajo prvaj izmed vseh podobnih slik, v bizantijskem slogu naslikanih, do sedaj najdenih na zapadnih-rimskih tleh. Izvirnik Rejmanove podobe, t. j. slika Kristusa s sv. Petrom i Pavlom, naslikana v podzemljini na freskah, izraža v umetnem obziru nekaj takega, kar vostrženi strokovnjaki zovejo non plus ultra; o posnetku Rejmanovem pa Moskovski „Русск. Искусств.“ pripoveduje tako: Nedavno bil je v Moskvi baron Staal, zasebni umetnik-ljubitelj. Ta je pripovedoval raznim redakcijam i pa svojim znancem, da je okončani posnetek g. Rejmana prošlo Veliko noč vzdudil vseobče zanimanje i vseobči pozor učenjakov, arheologov i umetnikov, koji se v navedeni čas stekajo v Rimu iz vseh koncev krščanskega sveta. Po nedeljah zbirajo se v stavovališču g. Rejmana cele množice angleških, francoskih, italijanskih, američanskih i drugih umetnikov ter strmé nad poslednjim delom ruskega životopisca, nad podobo Spasitelja s sv. Petrom i Pavlom nad podobo starodavnega izvira pravoslavnega kroja i zato velikega pomena v krščanski životopisni arheologiji. Bogati Angleži pa Američanci predlagajo F. P. hasnoslovne vsote za njegov posnetek; a ruski umetnik meni, da nahodka i umotvor ruskega genija mora i more lepšati le ruski umetni zavod, kar je seveda prav i po božji i po — človeški, dasi je še menda jako redka izjema... Bož. Tv.

Gospa L. V. Jasevič priobčila je v Petrograjskih novinah naslednje pismo (V 12. št. „Sl. Sv.“ uže omenjeno. Op. ur.): „Darujem 10.000 r. kot prvi izvirnik na zgradbo pravoslavne cerkve na ime sv. Nikolaja Čudotvorca v luki Arturski. Sv. Nikolaj Čudotvorec je posebno svetnik ruskega carskega doma, je zastopnik i ohranitelj sedanjega vladarja obširne ruske zemlje. Želela bi tudi, da bi nova cerkev imela i tak predal sv. Sergeja Radoneškega kot prvega zbiratelja mogočnega ruskega gosudarstva i države. Prosim, če je možno, da bi zgradba te cerkve vršila se pod višim nadzorom episkopa Nikolaja, koji oznanuje istino evangeljako v Japouiji, a isto tako pri pomoči admirala Dubasova.“

Vem, da bo moja vsota morebiti premajhna na veliko delo; a sem tudi prepričana, da ruski ljudje pomorejo mojemu krščanskemu načelu i da se oglasijo tudi s svojimi prispevki na delo, takó drago ruskemu srcu.

Ruske vojske zasedle so luko Artursko, katera bo od danes naprej tvrdi oploj ruskih suhopotnih i morskih sil i meja ruskega državnega moštva. Ta veliki zgodovinski korak napominja nam pomisliti o drugi strani velikega dela. Ne stopa li Rus povsod ne le kot hrabri vojak, a i kot istini kristjan? Le tam, kjer vzdigne se hram božji, kjer duša človeška najde si podporo v krščanski veri, le tam bo vekovečen ruski narod.“ Zlate besede — kar je res, je res...

V Moskovskih novinah pa citujejo „Српски В.“, kateri je nedavno priobčil za pravoslavne Slovane tako-le veselo novico. Uredništvo omenjenega lista poroča (tudi uže omenjemo v „Sl. Sv.“), da je od Kljevske peberske lavre dobilo kar 500 podob božjih na papirju za pravoslavne Srbe bosnijske i hercegovinske. Razun teh podob božjih na papirju dobila je taista redakcija še 25 prelepih podob božjih na drevesu, katere so namenjene ubogim cerkvam pravoslavnim v Bosniji i Hercegovini. Kdo je naklonil ta poslednji dar pravoslavnim Srbom, ne ve i uredništvo „Ср. В.“, kar seveda dar le vzvišuje. Torej je pač umevno, da sta navedena dara v pravoslavnem jugoslovanstvu proizvedla velik vtis. Sama redakcija pravi, da bolj radostnega i tolažilnega pač nič ne more biti, nego

je to, da v veliki ruski državi ne pozablajo pravoslavnega srbstva v nesrečnih okupovanih zemljah. Ta ljubezen Rusije k pravoslavnim Bosno-Hercegovcem pa ni nova; kajti Rusija je od nekdanj pomagala pravoslavnim revam, zato pa tudi vsak Srb bosnijski i hercegovinski smatra Ruse kot svoje starše brate, v kojih je pač vsa nadeja bolj srečne bodočnosti malih pravoslavnih državic na Balkanih, nego je bila njih prošlost i je njih sedanjost... Kri ni voda, tvrdna vera pa v nebesa pomaga. Bož. Tv.

V Petrogradu je 6 javnih knjižnic. Vlani je bilo 12.232 brezplačnih vstopnic in 63.000 obiskov. Pročitalo se je 91.141 knjig v čitalnici; 2623 čitateljev je dobilo 44.551 knjig na dom.

Slovensko dobrotno društvo je razpisalo nagrado za najboljšo zgodovino bosensko-herceg. vstanka 1875 in srbsko turške vojne 1876. Nagrada se nazivlje po generalu Černjajevu. Od srbskih prijateljev je došlo društvu za to nagrado 2300 rubljev.

Jako zanimivo in samo po sebi važno je pri nas čim večé gibanje o poučevanju naroda zunaj šole. Dolgo so se držali mnenja, da odrasli človek ni več sposoben za pouk. No uspehi poslednje dobe so toliko ugodni, da je le malo takih več, ki se upirajo napravim, s katerimi se namerja naoblaševati narod, bodisi po završeni osnovni šoli, bodisi, da prostak ni sedel nikdar na šolskih klopeh. Ravno sedaj sta izšla 2 zvezka del 2. snoda ruskih dejateljev o tehiški in roko delskem obrazovanju v Rusiji.*

DROBTINE.

Konsorcij narodnega gledališča v Pragi je v izrednem občnem zboru sklenul, da prevzame drugo (novo) češko gled. za letnih 14000 gl. v zakup. Polovina bi se plačala v gotovini, polovina v vstopnicah. Tako se je uže dogovarjalo več let. Sedaj se je izreklo, da konsorcij to stvari skozi 20 let. Društvo za zgradbo novega gled. si sedaj, ko mu je to zasigurano, more pridobiti še nedostatek glavnice na dolg ter pričeti z zgradbo.

V „Izvestjih muz. društva“ sporoča Črnologar, da je našel v Malih Pečah pri Zatičini odlomke Lutrove ljube postile, katero je poslovenil Primož Trubar in izdal njega sin Gelicijan s pomočjo Andr. Slavinca, župnika v Škocijanu pri Turjaku. — Elze pripoveduje v opisu sloven. protest. postile iz 1595., da je od nje se ohranilo le troje eksemplarov, 1 v Wolfenbüttelu in dva v Ljubljani (v licealni knjižnici). Sedaj se je našel še četrti (dasi nepopoln) eksemplar.

Niža gimnazija Ljubljanska je dobila svojo zastavo. Izdelala jo je Ljublj. c. k. obrtna šola za umetno vezenje, sliki sv. Alojzija in sv. Cirila in Metoda pa je izgotovil domačin, A. Grohar.

Ob slavnostih kralja Alberta so v Draždanih nastopile v narodnem kroju tudi lužiške Srbkinje, ki so se vedle dostojno, lepo, krasno pele in deklamovale. Kralj je vso lužisko srbsko deputacijo prijazno sprejel ter tudi rekel: „Srčno se veselim, da me tudi moji ljubi Vendi (Srbi), katere jako cenim, niso pozabili, in da mi donajajo tudi ob tej priliki svoj blagoslov.“

Dopisnice s češko-poljskim tekstom: „Živila češka poljska solidarnost! Ne bodimo neodločni! Ljubimo se!“ je državništvo zaplenilo. Slik: Bismarckove in Wolfove ter razne druge s tekstom, ki kliče Nemce v boj proti Slovanom, pa so vse dovoljene!

K Mickiewiczevi slavnosti je došlo 222 pozdravnih brzojavk, od teh je bilo 150 iz čeških krajev.

V Norimberku na Nemškem je češki „Sokol“ priredil Palackejevo proslavo.

Banka „Slavija“ je vlani sprejela v zavarovanje za življenje 3538 oseb z zavarovalnim kapitalom 8.994.242 koron. Vsota zavarovane glavnice v življenjskih oddelkih

* Выс. разрѣш. 2-й сѣздъ. Секція IX., общихъ вопросовъ. Ч. I. и II. Подъ ред. В. П. Вахтерова. М. 1898.

znaša 62,312 672 koron. Izplačala je po umrlih zavar. 256.927 koron, zavarovancem iz podedovanjskega društva 1,366 604 K., zav. na doživetje 139.040 K., zav. na dohodkih in penziji 21.240 K. — V požarnem oddelku je lani zavarovala 579.589.398 koron kapitala. Odškodnin vsled požarev izplačala 1,313.449 koron.

Moška in ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Tolminu ste pristopili med ustanovnike „Šolskega doma“ v Gorici.

Čehi so neumorno delavni na književnem polju. Zlasti skrbé za to, da najboljši domači in tuji proizvodi pridejo med prosti narod. To se doseže le, da se izdajo v zvezkih za par krajcarjev. Mali obrtnik, delavec itd. si ne kupi knjige za par goldinarjev, ker nakrat ne utrpi toliko denarja, pač pa si jo omisli, ako sproti plačaje vsak teden svoj zvezek. Seveda je v to treba dobre književne kolportaže; a tega mi Slovenci nimamo. Učimo se tudi v tem oziru od Čehov. Gabrščekova »Slov. knjižnica« bi se gotovo po kolportaži izborno razpečevala, a istotako bi se v jednaki ceni, obliki (eleganost je potrata, ker le podražuje in tako omejuje razpečavanje knjig) v snopičih izdavale lahko tudi obširne leposlovne in znanstvene knjige.

V Pragi je pred kratkim umrl prof. na češkem pedagogju, dr. G. Müller. Volil je svojo 50000 gl. vredno hišo za ustanove ubogim dijakom. Pokojnikova soproga uživa dosmrtno dohodke, potem pa se bode izplačevalo po 200 gl. onim abiturijentom, ki imajo najboljši red v češčini ter so zmožni še jednega slovanskega jezika, zlasti ruskega ali poljskega.

Prvak lužiskih Srbov, dr. Ernst Jurjevič Muka, prof. v Freibergu na Saksonskem, je želel spoznati brate Srbe, došel na Dunaj, kjer ga je srbska ak. mladež sprejela sijajno. Bil mu je na čast prirejen večer, kjer je prof. razlagal stanje lužiskih Srbov. 200.000 jih je v Saksonski in Bradenburški z glavnim mestom Budišinom (Bautzen). Po veri je 13.000 katol., ostali so protestanti. Lastnih šol nimajo, temveč morajo pohajati nemške, samo 2 uri se ondi uče materinščine. »Matica srbska« ima 500 članov in izdaje na leto 3—4 knjige.

Društvo »David Starčević« so ustanovili Hrvati v Roslynu, Washingtonu v Sev. Ameriki.

„Društvo umetnosti“ v Zagrebu šteje 18 ustanovnikov, 126 pravih in 15 častnih članov.

Shod čeških arheologov in muzejnih društev bo 27. in 28. avg. v Kutni Gori.

V Sofiji sta bila ritmojster Bojčev in policijski prefekt Novelić kot morileca Ane Szimon, po prizivnem sodišču krivina spoznana in 13. jul obešena.

Letos je 500 let, da se je rodil Gutenberg, ki je iznašel tiskarstvo.

Po najnovejši statistiki iz 1896 leta je na Ogerskem 1,986.641 Slovakov.

Narodna slavnost v Sežani se je krasno obnesla. Udeležilo se je pevsko društvo „Ljubljana“, deputacija Goriškega »Sokola« in obilica slovenskih rodoljubov; med temi Ljublj. župan Hribar in več drž. in dež. poslancev. Koncert so proizvajala pevska društva: »Ljubljana«, »Slov. pevsko društvo«, »Kolo«, »Nabrežina«, »Slava«, »Adrija«, »Danica«, »Hajdrih«.

Pok. prof. Lato Pejačević je ostavil 20.000 za gradbo realke v Vukovaru.

Na Cetinje je došel artilerijski major Pelarem, francoski vojni poslanik za Cetinje, Belgrad in Bukarešt. Njemu in francoski pisateljici gdč. Adam na čast je dal knez pojedino na dvoru.

Italijanski iredentovci v Trstu so dali od sebe nov znak. Odbor julijskih Alp v Trstu je izdal spomensko svetinjo za priliko 50 letnice razglasenja italijanske ustave, ki prikazuje Italijo, kateri se klanja Trst. Zlate in srebrne svetinje so se poslale s posebno deputacijo v Turin raznim laškim dostojanstvenikom.

Na tožbo veščaka za razsojanje rokopisov je bil Zola obsojen od redarstvenega sodišča v Parizu na globo 2000 frankov in 14 dni zapora. Nadalje mora nositi troške za proglašanje obsodbe v 10 časopisih in vsakemu treh strokovnjakov plačati po 5000 frankov.

Pri poslednjih volitvah v nemški državni zbor je v melskem okraju propadel vladni kandidat, cesarjev ljubljene general Waldersee, proti domačinu. To je znamenje, da germanizacija i terorizacija še ni vsemogočna. 1864 je bilo v osmih okrajih 152.000 tujidij, ki so govorili litavski; 1890 so jih naštel le še 121.000. — Šole so nemške. Pred 3 leti je došla k naučnemu ministru deputacija litavskih luterancev, da bi se gojil narodni jezik, ker mladež pozablja svoj jezik in narodne in cerkvene pesni. Seveda ni dosegla ničesar.

V Pragi je soha sv. Ivana Nep., ki je bila pred 300 leti postavljena kot kip mag. Jan Husa. Ko se je svetoivanski kult razširil po Češkem, so pretvorili to soho njemu na čast. Občina Nusle-Pankráč je sklenula, da to soho zopet posveti prvotnemu namenu, namreč da mesto Jana Nep. postavi Jana Husa. Na protest cerkvenega urada je to policija prepovedala ter postavlja k sohi stražo.

Vlada je Kninskemu arheološkemu društvu prodala zgodovinsko znamenito Kninsko trdnjavo.

Pavlina vdova pl. Kamenovič, ki je umrla v Križevcu je volila velik del svojega imetja narodnim društvom hrvatskim. »Matica« in akademija ter »mensa acad.« dobé po 5000 gl.

Na jubilejni razstavi Dunajski je izložil srbski umetnik Pajo Jovanović svoje slike; za umetniško proizvedbo mu je pri svojem posetu čestital sam cesar.

V Slovan. besedi v Sofiji je imel prelavanje nadzornik makedonskih šol, Kancov; tu je podal to statistiko: Makedonija ima 2,200 000 preb.; Bolgarov 1,100 000 bez 115.000 poturčenih Pomakov; Turkov 520 000, poturčenih Bolgarov, Grkov, Romunov in Arnavtov 230 000, vsega skupej 750.000 mohamedanov, 200 000, Kučo-Vlahov 75000, a Srbov ni.

Pri sv. Ivanu poleg Trsta se snujó bratovščina sv. Cirila in Metoda, z namenom čuvati narodne pravice tudi v cerkvi. Tudi namerjajo napraviti kipa sv. Cirila in Metoda za glavni oltar mesto lesenih angeljev.

Na Vidov dan, 27. junija, je služil v saborni cerkvi v Belgradu parastos za padše junake na Kosovem polju mitropolit Inokentije. Prisostvovala sta mu kralj Aleksander in oče Milan, ki sta nato s posebnim dvornim vlakom se odpeljala v Niš k otvorjenju skupščine. 5. jul. sta se vrnula v Belgrad ter s posebno ladijo se odpeljala v Požarevac k posvečenju spomenika pokojnemu knezu Milošu.

„Nemško narodno društvo“ za Štajersko je vlada razpustila.

2. jul. se je slavila na Danaju 70. letnica dr. Jos. Unger-ja, predsednika državnega sodišča. Ker je veljala proslava le njegovemu znanstvenemu delovanju, se je je udeležila tudi pravna fakulta češke univerze Praške, dasi je kot minister govornik 1871—79 v Auerspergovem kabinetu Čehom ostal v neprijazem spominu.

Milo v korist dr. sv. Cirila in Metoda je založil Ljubljanski veletržec Vaso Petričić.

Slovaško časopisje. Vseh slovaških listov je 24, od teh 3 z nadjarizujučo tendencijo. Od 21 slovaških listov je 6 političnih, 2 poučno-zabavna, 6 cerkvenih, 2 gospodarska, 1 kritični, 2 humoristična. Od teh 21 listov izhaja 8 v Turč. Sv. Martinu, 7 v Ružomberku, 3 v Budapešti, 2 v Ternavi, 1 v Kubinu, in imajo nad 50.000 naročnikov.

Ogersko-hrvatsko parobrodno društvo je kupilo v Zadru zemljišče ob obali ter se dogovarja za nakup hiše v Spljetu, kjer se zgrade hoteli.

Šestdesetletnico je slavil 6. jul. dvorni svetnik, prof. dr. Vatr. Jagić. Rodil se je 1838 v Varaždinu, bil profesor v Zagrebu, a od bana Raucha suspendovan, dobil je vseučiliško profesuro v Odesi. Pozneje je bil prof. slovan. filologije v Berlinu, v Petrogradu in 1887 postal naslednik Mikosičev na Dunaju. — Sodeloval je pri „Radu“ jugoslovanske akademije, ustanovil v Berlinu „Archiv für slavische Philologie“ ter izdal stare slovanske spomenike in mnogo drugih spisov.

»Legi nazionale« je imela letos glavni shod v Tržiču (Monfalcone) na Primorskem. Letos se ni zabavljalo na njem samo Slovanom, temveč tudi Nemcem. — Društvo ima 3 odseke: tridentinski ima 41 skupin s 4599 člani; dalmatinski 12 skupin z 2952 člani, odsek julijskih Alp 59 s 14.059 člani. Vse društveno imetje znaša 166.526 gl. To kaže organizacijo naših nasprotnikov, v tem naj nam služijo v zgled.

Češki socijalni demokrati niže-avstrijski so sklenuli založiti fond 2000 gl., da bode njih organ »Delnické Listy« izhajal pozneje po dvakrat na teden.

Vsled sklepa okrajnega šols. sveta so se izdala vabila za učiteljsko konferencijo za Celjski in Laški kraj letos prvič tudi v slovenščini.

Trstu je poklonil neznan dobrotnik 20.000 koron za ustanovo gihonemnice. V Tržaški bolnici se napravi poseben ginekologiški oddelek.

V Galiciji je bilo 1867 38 židovskih veleposestnikov, 1870 uže 68; 1873 po Dunajskem polomu 289; 1880 pa 680. Malih gospodarstev je od leta 1874—1892 prešlo v židovske roke 43.000! Židje imajo nad 70% zemlje v lasti. — Kdo se čudi potem pojavom antisemitizma?

V Zagrebu je bila 5. jul. v stolici svečana maša na čast sv. Cirilu in Metodu.

»Obrtna zveza za Kranjsko« pripravlja izlet na Dunaj k razstavi, na kateri vabi tudi hrvatske obrtnike.

Na dan mučeniške smrti Jana Husa v Kostnici 6. jun. so se ondi sošla odposlanstva obmejnih in Praških čeških društev, da imenom češkega naroda proslavé spomin Husov. Nad 100 delegatov, oditenih s češkimi znaki, je šlo v sprevedu k Husovemu spomeniku, nosé seboj krasne vence. Tu so govorili mnogi.

»Český spolek pro opatřování služeb ve Vídni« XI. Praemergasse 12, preskrbuje rokodelskim učencem brezplačno službenena mesta.

Mestni zbor Ljubljanski je dovolil zgodovinarju P. pl. Radicsu za izdaje Valvazorjevega životopisa 100 gl. podpore.

10. jul se je v župni cerkvi v Bohinju odkril spomenik za Bohinj prezasiženemu pok. župniku Mesarju.

Bivši naučni minister bar. Conrad-Eybesfeld je 9. jul. umrl v Gradcu v 77 letu. 1867—71 je bil dež. predsednik kranjski. 1880—85 je bil naučni minister v Taaffejevem ministerstvu.

Židovska denarna moč v Avstriji Po bavarski »Augsb. Postzeitg.« bi Dunajski Rothschild, ki je sam veleposestnik, mogel pokupiti vse veleposestvo na Češkem. Vsa posestva v češki deželni deski merijo 1,699.241 ha in so

cenjena na 984,167.000 gl. Torej jeden sam Žid ima toliko kot 39 knezov, 107 grofov, 66 baronov, ki so češki veleposestniki. — V c. kr. avstro-ogerski banki na Dunaju so v ravnateljstvu 4 Židje. Čisti dobiček banke je znašal 1895: 11,504.622 gl., od tega so dobili akcionarji 7,081.219 gl., uradno oboje 2,820.602 gl. Direktorji banke dobé na leto po 40.000 gl. — Dunajski »Bankverein« ima v upravnem sovetu 15 Židov; 3 podružnice imajo Židje v rokah. 1895 je zplačal »Bankverein« uradnikom 388.333 gl., akcionarjem 2,000.000 gl. dividende. V avstr. kreditnem zavodu za trgovino in obrt sedi 9 židovskih upravnih svetnikov in 4 židovski direktorji. Banka je izplačala 1895: služništvu 1,149.971 gl., tautijem 637.939 gl., dividend 4,750.000 gl. Sižno je v vseh 17. bankah in kreditkah v Avstriji. Čisti dobiček vseh donaša na leto krog 30 milijonov gl. — Zavarovalnice so tudi večinoma židovske. »Phönix« ima 3 upravne svetnike Žide. Avstrijski »Phönix« ima 6 Židov. Povsem židovska je »Rückversicherungsgesellschaft«. V 60 avstr. ustavih imajo viši uradniki na leto od 10—40.000 gl.

Avstrija je koncem 1892 (po uradnih podatkih) imela kmetijskih zadrug: Reiffeisenovih 351, mlekarških 321, nakupovalnih 14, vinopalnih 3, pridobitnih 20, kletarskih 7, sadjarsko 1.

DIJAŠTVO.

Vseučiliški ustanovi, dovoljeni od kranjskega deželnega zbora po 800 gl. za slovenske doktorje, ki bi hoteli postati učitelji na slovenski univerzi v Ljubljani, je podelil deželni odbor juristu dr. Zolgarju in naravoslovcu dr. Regnu.

Rektorjem hrvatskega vseučilišča je letos izbran jur. profesor dr. Šilović.

Rektorjem češke univerze je izvoljen prof. sodne medicine dr. Reinsberg.

Na Tržaški viši realki je bilo 353 učencev, Italijanov 170, Nemcev 117, Slovencev 48.

Na Goriški realki je bilo med 239 učenci 43 Nemcev, 140 Lahov, 63 Slovencev. Poslednjih je gotovo več.

Na Tržaški c. k. gimnaziji so našli med dijaki 131 Nemcev, 133 Italijanov in 134 Slovanov (114 Slovencev, 20 Hrvatov).

V Opavi so demonstrovali nemški dijaki povodom slavnostnega spreveda »Obrtne besede češke« ter pred spomenikom cesarja Franca I. peli »Die Wacht am Rhein«.

Akad. društvo »Jagellonia« v Krakovu je priredilo na čast dijaškim deputacijam k Mickiewiczowi slavnosti komerz. Udeležila so se ga odposlanstva akad. mladeži češke, poljske iz Petrograda, Varšave, Dunaja, Vratislava in drugih mest. Češko-poljsko bratstvo se je slavilo v besedi in pesni.

»Slovenija« je ponosrečenemu tovarišu J. Zajcu v Klosterneuburgu uže postavila majhen nagrobni spomenik. Po maši, katero je daroval dvorni kapelan dr. Sedej, so pevci na grobu zapeli žalostinko.

Viša gimnazija v Ljubljani je imela 16 razrednih oddelkov in 638 dijakov, 70 je odličnjakov, 412 s prvim redom, 46 z drugim redom in 23 s trojko; 81 jih ima ponavljavni izpit, 6 ni bilo izprašanih. Vsprejemnina in prispevki za učila so znašali 1100 gl. 40 kr., šolnina 8580 gl., oproščenih je bilo v 1. sem. 196, v drugem 231. — 91 dijakov je imelo ustanove v skupnem znesku 8756 gl. 46 kr. Velika podpora je bila »Jeranova dijaška miza«.

V proslavo sv. Cirila in Metodija je priredilo ak. društvo »Zvonimir« na Dunaju s sodelovanjem »Slovenije«, »Tomislava« in »Prosvete« zabavno-literarni večer.

Rektorjem poljske univerze v Krakovu je bil izbran prof. statistike avstr. prava dr. Kleszynski.

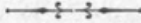
Društvo poljskih dijakov rudarske akademije v Ljubnem na Štajarskem je hotelo prirediti Mickiewiczovo slavnost. Redarstvena oblast jo je prepovedala, češ, da noben uradnik ne zna poljščine ter bi torej ne mogel poslovati kot vladni komisar. A razven tega bi moglo priti do sovražnih demonstracij.

Iz ostaline umrlega Ed. Suhina se osnujejo za hrvatske mladeniče v izučavanje obrti 3 ustanove po 200 gl., 3 po 300 gl. in 4 po 400 gl. na leto. Gledalo se bo pri tem zlasti nato, da se izučé obrtnij, katerih še ni v deželi, da se one vvedejo.

Primorski Srb Špiro Srzentić je dosegel diplomu zvršenega modroslovja na kalifornski univerzi. Ob tej priliki priredila se je

velika svečanost. Za jedno izročil mu je guverner dekret podkaptana ameriške vojske, ker je odlično završil i ta izpit. Ta je prvi Srb, ki je v Ameriki dosegel akademično dostojanstvo, in tamošnji srbski listi ga proslavljajo ne le radi tega, temveč tudi radi narodne zavesti.

Naučni minister je prijavil filozofičnemu dekanatu Dunajskega vseučilišča: Da se pospeši vzgajanje naraščaja za službo učiteljev na srednjih šolah s srbsko-hrvat. naučnim jezikom, morejo dobiti kandidatje letne ustanove po 500 gld. Podelé se 5 ali 6 mladeničem iz Istre ali Dalmacije, ki se hoté učiti filozofije na Dunajskem vseučilišču.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

A) SLOVENSKE DEŽELE.

Kranjsko. Ljubljanski mestni svet je 5. julija sklenul na predlog dr. Majarona resolucijo, naj pravosodno ministerstvo zagotovi slovenščini popolno veljavo razpravnega jezika na prizivni instancijski v Gradcu v pravadah, v katerih nastopijo slovenske pravde, ter resno uvaža ustanovo višega sodišča v Ljubljani.

Svoj čas vsemogočno, a sedaj povsem onemoglo Ljubljansko nemško konstitucionalno društvo se je, premenivše pravila in ime (»Deutscher Verein«), postavilo na nemškonacionalno stališče.

Povodom 50 letnice cesarjevega vladanja priredi kmetijska družba na jesen sadjarsko in vinarsko razstavo v Ljubljani in otvori kmetijsko gospodarsko šolo in kemiško poskuševališče.

Polit. gospodarsko društvo za Notranjsko je imelo 29. jun. javni shod v Rakeku. Sprejele so se resolucije: 1. pritožba na vlado proti sklepu Graškega nadsodišča, ki krši pravice sloven. razpravnemu jeziku: poslanci se pozivljejo, da dosežejo z zavezniki razveljavljenje tega sklepa ali pa izvajajo najstrože posledice. 2. Poslanci naj dosežejo od vlade povsod slovenske ljudske in strokovne šole in pa slovensko vseučilišče — se pred zaključenjem parlamentarnega delovanja v sporazumu z zavezanimi klubi (!) 3. Odobranje sprave med slov. strankama na Kranjskem. 4. Na prih. zborovanju naj se stavi predlog v svrhu ustanovitve zadrug in društev, ki naj pomorejo kmečkemu ljudstvu do zasluzka in dela, oz. produktivnih zadrug in posredovalnic za zasluzek, primernih posamičnim krajem na Notranjskem.

Kmetijska družba za Kranjsko ima 95 podružnic in 4155 članov. Denarnega prometa je bilo lani za 188.642 gld. Dr. glasilo »Kmetovalec« ima 5000 naročnikov. Pri občnem zboru je bil predsednikom voljen vnovič ces. svetnik Murnik; častnim članom pa na predlog g. Povšeta sekcijski načelnik kmetijskemu ministerstvu, Oser.

»Naša Straža«. 5. julija so se zbrali v Ljubljanski mestni dvorani slovenski rodoljubi iz vseh slovenskih dežel, da se posvetujejo o zasnovi društva za krepko narodno organizacijo in obrambo. Sprejeli so načrt pravil za »Našo Stražo«. Po pravilih se imenuje društvo »Naša Straža«, svoj sedež ima v Ljubljani, razteza se po deželah, zastopanih v državnem zboru, in ni političsko. 2. Društvu je namen, podpirati in krepiti v gospodarskem in kulturnem oziru Slovence in Hrvatce na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem v obmejnih ali jezikovno mešanih pokrajinah.

Drž. poslanec dr. Ferjančič je prečital pri zborovanju spomenico proti sklepu Graškega nadsodišča,

katero so podpisali zbrani slov. odličnjaki. Nato se je odpeljal dr. F. na Dunaj, da jo izroči min. predsedniku.

V Ljublj. mestnem sovetu je poročal župan Ivan Hribar o udeležbi deputacije obč. sveta pri Palackega slavnosti v Pragi, ki so bile zlasti zato velikega pomena, ker se je pri njih pokazala slovanska vzajemnost. Podžupan dr. Bleiweis je predlagal, da se Praškemu županu sporoči zahvala na izkazani gostoljubnosti. — Dr. Majaron je utemeljil svoj predlog glede ravnopravnosti slovenskega jezika pri viših sodnih instancijah. Uže 1862 je bila podana peticija z 20.000 podpisi za nadsodišče v Ljubljani, 1882 je bila poslana druga peticija, in 1890 so se sloven. in hrvat. poslanci zavezali, da se bodo poganjali zato; tudi deželni zbor kranjski se je izrekel zanje. Treba, da se prične vnovič delovati v to svrhu. Magistratu se naj naroči, odposlati peticijo, da se nemudoma zagotovi ravnopravnost slovenskega jezika pri nadsodišču v Gradcu in ustanovitev nadsodišča v Ljubljani.

Tržaško. Razprava proti dr. Spadoniju radi žaljenja časti, stvorjenega v mestni seji tržaški povodom razprave o verifikaciji Nabrgojeve volitve, je bila 8. jul. Tožitelja Nabrgoja je zastopal dr. Gregorin. Dr. Spadoni, katerega je branil dr. Ricchetti, je bil obsojen na 50 gld. globe, oz. 10 dnij zapora.

V Padričah se je slovesno blagoslovila nova cerkva v čast sv. Cirilu in Metodu.

Tržaški rodoljubi pozivljejo za milodare, da se osnuje zaklada v podporo revnim slovenskim dijakom iz Trsta in okolice.

V tržaškem mestnem zboru je interpeloval Rasković radi tega, da se sprejemajo na delo v javna skladišča delavci iz Kranjske in Štajerske, in radi tega trpé Tržaščani škodo. Župan naj skrbi, da ne bodo Tržaščani oškodovani materijalno in nacionalno. Ako pa iz Italije jemat Kruba našim ljudem, je to gospodi povsem po volji.

Za vodnjake v Trž. okolici je določila komisija 12.000 gld. Svet. Gomp in Sancin pa sta izposlovala povišanje te vsote na 22.000 gld. — Za popravo župnišč v Škednju in na Opčinah je komisija določila 30.000 gld. Rasković pa je rekel: »Ker ubogo ljudstvo stanuje v slabih stanovanjih, ni treba farjem luksuriji znih palač.« Bezvpešno mu je odgovarjal sov. Gorup. Vsota je bila znižana na 15.000 gld. — Za zidanje cerkve v Barkovljah in cerkve sv. Vincencija naj bi se dovolilo 100.000 gld. Venezian pa je rekel: »Ni treba, da bi občina denar za napravo v razširjanje protiitalske agitacije.« Ugovarjal mu je svet. Dolenc. Mestni asesor dr. Artico je povedal, da je mestni svet sprejel uže 1891. vsoto 40.000 za barkovljansko cerkev. Za podporo so glasovali samo okoličanski poslanci, vsi drugi proti. Za šolo na Opčinah je bilo sprejetih 30.000 gld. Rasković je rekel, ko je zvedel, da se bo v nji poučevalo slovensko, da za njo ne dá niti centezima!

Goriško. 12 Solkancev je bilo obsojenih prav drakonično na težko ječo 8—15 mesecev radi napada na Goričane. Dasi sta govorila zagovornika in državni pravdnik slovensko, ter so se vsi obtoženci zagovarjali le slovenski, je bila razsodba proglašena jedino v laščini.

Štajersko. Zastopstvo Celjske okolice je sklenulo poslati peticijo na pravosodno ministerstvo, da se

osnuje v Ljubljani nadsodišče in za potrebno naredbo proti odloku Graškega sodišča; nadalje peticijo naučnemu ministerstvu za sloven. vseučilišče; trgovinskemu za sloven. napise in tiskovine pri Celjski pošti in železniškemu za slov. napise in objave pri železnici.

Okrajni zastop Celjski je svojo peticijo za ustanovo nadsodišča v Ljubljani utemeljil tako: Sedanje nadsodišče v Gradcu je ustanovljeno za Štajersko, Kranjsko in Koroško; te dežele imajo 2.139.856 preb. Dalmacija, ki ima le 524.107 prebiv., avstr. Primorje s 695.853 preb., Tirolska in Predarlška z 928.920 preb., imajo vsaka svoje nadsodišče. Ako se primerja število prebivalcev na Kranjskem s 498.390, Celjskega in Mariborskega okrožnega dela štajerske dežele s 444.301, Koroško s 360.443. — se kaže, da spada pod sedanje c. k. nadsodišče v Gradcu 1.303.134 preb. takih sodnih okrajev, v katerih se sodnijske obravnave vršé izključno, večinoma ali deloma v slovenskem jeziku. — Samo Kranjska in sloven. del Štajerski štejeta 942.691 preb., torej več kot Tirolska s Predarlško, tretjino več kot Primorje, dvakrat toliko kakor Dalmacija. — Kranjska in okrožji spodnjestajarskih dveh sodišč dajejo c. k. nadsodišču v Gradcu večino njegovih poslov. — Ako se odcepijo od njega sodišča, kjer stanujejo kompaktno Slovenci, — ostane še vedno Graško in Ljubensko sodniško okrožje s 836.722 preb. — Za ustanovitev novega nadsodišča v Ljubljani govori tudi to, da je justična palača v Gradcu premajhna ter se mora v kratkem zgraditi nova.

V Mariboru so imeli nemški turnerji iz slovenskih dežel 29. jun. svoj shod, na katerem je neizgibni prof. Binter iz Ljubljane govoril o potrebnih nemških dejanjih, ki naj odvrnejo slovensko nevarnost na nemško trdnjave Mariborske.

V Gradcu se je 30. junija pri nadsodišču vršila nova vzklicna razprava o pravdi, ki se je vršila pri prvi sodnji slovenski. Zastopnik stranke dr. Hudnik je izjavil, da sme na vsak način govoriti slovenski, da pa se za sedaj ukloni senatovemu sklepu. Preds. Ledenic je izjavil, da se senat d.ži svojega sklepa od 23. junija.

Koroško. Občinski zastop šmohorski je odklonil prošnjo ondotnega dekanata, da bi sprejel slovesno škofa Kahna, ker je ta »Slovenecem prijazen«.

B) OSTALI SLOVANSKI SVET.

Neobvezna razgovaranja. Za Mladočehi so prišle nemške stranke na vrsto, da bi se razgovarjale z min. predsednikom gr. Thunom. Ustavovorni veleposestniki so bili sklenuli, da se želé razgovarjati, druge nemške stranke pa, razun Schönerejancev, so odposlale najprej svoje načelnike na medsebojno posvetovanje o vprašanju, ali naj se razgovarjajo z ministrom ali ne. Ti načelniki so sklenuli, da hočejo poprej poznati načrt jezikovnega zakona, ki ga je izdelalo ministerstvo. Gr. Thun jim je ustrelkel ter predložil „osnovne poteze“ jezikovnega zakona. Te so potem kakor tvrdé sami, jako temeljito pretresali in izjavili gr. Thunu, da ne ne morejo sprejeti teh „osnovnih potez“, češ, da bi bile še slabše za Nemce, nego jezikove naredbe Badenijeve ali Gautscheve. Ko so nato vprašali gr. Thuna, ali smejo svojim strankam sporočiti vsebino „osnovnih potez“, jim on tega ni dovolil. Načelniki ust. vovernega veleposestva so bili zadnji,

ki so bili po svojem posvetovanju pri gr. Thunu ter so mu izjavili isto mnenje o načrtu, kakor drugi nemški obstrukcionisti. Nato je bilo posvetovanje skupnega ministerstva, a ne vé se še, kako bode postopalo vsled negativnega rezultata od strani nemških opozicionalcev. Ti pričakujejo, da se bo ministerstvo še nadalje pogajalo z njimi ter še nadalje odstopalo, v smislu nemških zahtev. Kar se dostaje nemške taktike, se je stvar izpremenila, da, razun radikalcev, so opustili absolutno negativno stališče, vsled katerega se poprej sploh niso hoteli spuščati v razgovor v vlado, ako bi ta poprej ne preklicala jezikovnih naredeb. Zato pa se Wolfovci jezé ter očitajo ostalim opozicionalcem izdajstvo in prelom presege, stvorjene 1897 v Hebu. V tem mestu so Schönerejanci slavili obletnico svojega shoda, in so, kakor pravijo, mladiči demonstrativno hodili po mestu ter nosili imena »izdajic«. Mladočehi sami hočejo izročiti ministerstvu posebno spomenico, ter izjavljajo, da so na stališču zahtev, da se jezikovno vprašanje reši ne le za Češko in Moravsko, temveč tudi za Sileško. O tem pa, da bi se isto vprašanje rešilo tudi za Jugoslovane in Malorusé, Mladočehi molčé. Kar se dostaje „osnovnih potez“ Thunovih, ni nič pozitivno znanega o njih. Tvrdirjo le, da je on napravil pet pasov gledé na izvrševanje jezikovne enakopravnosti; kar bi veljalo za Čehe, veljalo bi tudi za Nemce. Poslednjim neki ne ugajajo odstotki, ki bi odločevali značaj okrajev gledé na pomešanost ali čistost v narodnem oziru. V obče tvrdirjo, da te „osnovne poteze“ bi veljale le za Češko in Moravsko.

Dunaj. Kakor znano, so bili v nižeavstr. deželnem zboru sklenuli, da naj bode v Nizi Avstriji poučni jezik nemški. Ta sklep je bil naperjen zlasti proti Čehom. Znano je tudi, da so na inicijativo »Kluba avstr. narodnostij« Dunajski Slovani na posebnem shodu protestovali proti temu sklepu, in da so slovanski poslanci vjemali se s tem protestom. Sedaj se obvešča, da cesar ni potrdil predloženega zakona, in to, kakor se vidi, silno peče nemške obstrukcioniste.

11. jul. je bilo 7 socialno-demokratskih zborovanj, na katerih so govorili o izjemnih naredbah v Galiciji in o parlamentarizmu in absolutizmu v Avstriji.

Grozna nesreča je zadela Dunaju. V mestnem zboru je interpeloval Manne župana Luegerja, zakaj se je med novimi učitelji nastvil jeden abiturijent češkega in jeden nemškega učiteljišča, ter kaj hoče ukrenuti, da se nikdar več kaj takega ne primeri na nemškem Dunaju. — Poljskega abiturijenta sicer ni bilo med imenovanci, pač pa jeden češki, a za prihodnje se bojé ne primeró nikdar več taka pregreha.

Češko. Sostanek nemških liberalnih veleposestnikov, pri katerem je bil prisoten tudi trgovinski minister dr. Bärenreither, je bil 3. jul. v Pragi. Sklenulo se je, da se odzove pozivu vlade na konferencijo za pomirjenje med Čehi in Nemci.

Češki namestnik grof Coudenhove, je javil po najvišem naročilu predsedniku novinarskega sastanka v Pragi cesarjevo zahvalo za udanostno brzojavko.

Husova proslava je bila v predvečer spomina njegovega zapaljenja v Jičinu pred soho, ki se je uže 1872 kot prvi in do nedavna jedini Husov spomenik tam postavila. Letos je proslavo priredila mestna občina sama. Vence so položili »Živnostenski besedi«, in narodno delavsko društvo »Barak«. Starosta »Sokola« in dež. posl. dr. Klouček je proslavil Husovo delo-

vanje, nato pele so se slovanske pesni, naposled je mestni župan Dollansky se zahvalil čestilcem Husovim.

Velika Palackega proslava je bila v Plznu. Slavnostni sprevid, narodna slavnost, pevska in koncertna akademija vršila so se sijajno.

V Hebu je bil 10. jul. nemško-nacijonalni shod. Vsak nemški poslanec, ki bi stopil z vlado v razgovor predno ona prekliče jezikovne naredbe, se je proglasil izdajico,

Na Praški razstavi je bil 10. jul. češko-moravski dan. V slavnostnem sprevidu so sli udeleženci na razstavo. Zlasti mnogo je bilo moravskih Sokolov. Moravski gostje so bili sprejeti v Praški mestni hiši, kjer jih je župan dr. Podlipný pozdravil kot vrle bojavnike za češko narodnost. Zahvalil se mu je dr. Pražak, na kar je sledilo še več ognjevitih govorov.

Moravsko. Slavnostni dnevi v Olomucu so bili 2. in 3. jul. povodom Palackega slavnosti. Udeležili so se jih mnogi »Sokoli«, veteranska in druga društva. Slavnostni sprevid je bil veličasten. Nemci so sicer na nekaterih krajih z »heil« rujojenjem motili, a to je bilo tudi vse. Slavnostni govornik je bil dr. Slama.

Sileško. Pravosodni minister Ruber je izdal naredbo za sodišča v Sileziji, da se morajo zapisniki sestavljati v onem jeziku, v katerem se govorile zaslišane stranke.

Galicija. Na podstavi izjemnih naredeb je vlada ustavila izdavanje štirih galiških socijalnodemokratskih listov, za nekatere druge pa vvedla preventivno cenzuro.

V Galiciji so se razbile nekatere židovske gostilne, žganjarije in hiše. Zato pa je došlo povsod vojaštvo. V Frištaku je bilo 6 kmetov ustreljenih, 6 težko ranjenih. Seveda je to razgorčenost prebivalstva le še povečalo. Vojaki so se morali poslužiti orožja; in zopet je bilo več ranjenih. Kako so Židje sedaj pod zaščito vojaštva zmagovalni in osvetljivi, je lahko umevno.

Dalmacija. V Sinju je bil hud potres, ki je prozročil ogromno škodo. Ustanovil se je v Zagrebu odbor, za pomoč ponesrečencem. Sinj je bil vedno vzgledno hrvatsko mesto, in zato si Hrvatji štejejo ne le v človekoljubno, temveč tudi v narodno dolžnost, da pomorejo ubogemu dalmatinskemu.

Cesar je podaril ob potresu ponesrečenim Sinjčanom 4000 gld.

Tirolsko. V Bolcanu je bil velik nemško-konservativni protestni shod, katerega se je udeležilo nad 10.000 ljudi. Zallinger je ostro obsojal nemško-nacijonalno gonbo proti škofu vsled njegove obsodbe »Bozener Ztg.« Bar. Dipauli pa je opisal veleizdajsko početje nemških nacijonalcev in zatvrjal, da so Tiroleci zvesti Nemci, a s plavičarji nočejo imeti ničesar opraviti. »Nočemo jih imeti, teh potovalnih apostolov za ajdovsko nemštvo, ter se ne damo strahovati od tujcev.« Vsekdar smo bili za nemške interese, a narodnostno hujskanje je pregreha proti Avstriji. Avstrija ne more biti niti nemška niti slovanska, biti in ostati mora avstrijska.

Hrvatsko. Cesar je odlikoval dr. Stef. Spevca, predsed. hrvat.-slavon. dalmat. stola sedmorice, z velikim križem Fran Josipovega reda.

Ogersko. Slovaki so obsojenemu uredniku »Nar. Novin«, Ambrožu Pietorju, prirediti pri njegovem povratku iz Budimpešte veliko ovacijo. Na kolodvoru so ga radostno pozdravili in majhna deklica mu je izročila šopek. Kar pride orožništvo, razpodi zbrano ob-

činstvo ter 16. manifestantov zatvori. Proti tem in še mnogim drugim so madjarske oblasti dvignule tožbo.

Ogerska vlada (finančno in kmetijsko ministerstvo) je izdelala in priobčila načrt o avtonomnem carinskem tarifu in razposlala 140 vabil k posebni enketi, da bode pretresala ta načrt. Ta je zasnovan takó, da napoveduje vojno tostranski polovini cesarstva. Žito, živine, sirovine se obkladajo z visoko carino, takó da bi tega blaga ne mogli iz te polovine vvažati na Ogersko. Celó madjarski listi obsojajo ta načrt in mu pripisujejo po največ akad. veljavo. Kljub temu je »Wiener Ztg.« priobčilo neobičajno oster članek proti temu načrtu, o katerem pravi, da je zasnovan po geslu: »Si vis pacem, para bellum«; zajedno naznanja, da, če še pripravlja Ogersko, na samostalno gospodarstva, pripravlja se tudi ta polovina, in pristavlja, da, kljub madjarskemu žuganju, pride vendar do pogodbe, a ne take, kakoršno si sanjajo madjarski politiki. — V obče smatrajo madjarsko početje groženjem, da bi se ustrašili v tej polovini in udali se za neugodno kvotno razmerje, kakoršno si želé Madjari. Tudi ko bi Ogerska prišla do avtonomnega carinskega tarifa, bi dobil ta veljavo gledé na zunanje države, s katerimi smo zvezani po trgovinskih pogodbah, se le 1903, in gledé na Avstrijo bi vendar ne mogli Madjari hušje postopati, nego na zunaj. Madjarska vlada je s to namero moralno le oškodovala celokupno državo in razkrila, da jej ni mnogo do te celokupnosti. Madjari se igrajo pri ognju, a utegnejo opeči sami sebe še najbolj.

Naučni minister je ukrenul, da se v marmaroški stolici ustanovi 24 novih drž. ljudskih šol, seveda madjarskih, v občinah ruskih in romunskih.

Srbija. Kralj Aleksander je ob sprejemu deputacije, ki mu je prinesla adresu skupščine, obsojal radikalno stranko, češ, da je povečala državne dolgove, in da je v obče taka, da jej nikdar več ne dopusti, da bi prišla zopet na krmilo, to tem manj, ker je prevzel oče Milan vrhovno poveljstvo nad vojsstvo le pod uslovjem, da se odstrani radikalna stranka. Kralj hoče imeti »nevtralno« vlado. No, če bo večina naroda mirno gledala vse to, kar počenja Milan, potem obveljajo besede kraljeve, besede, ki so vse drugo, nego konstitucionalne. Sin je ob tej priliki zamolčal, koliko dolgov in koliko gmotne in moralne bede je provzročil srbskemu narodu oče Milan.

Črna Gora. »Глас Црнагорца« od 2. jul. kaže dokumentarno na blamažo »Pester Lloyd« in pa »Fremdenblatta«, ki sta napadala ta list in kneza Nikolaja na osnovi napačnih poročil, vzetih iz drugih listov. Črnogorsko glasilo pravi, da gnezdo takim poročilom in lažem je v — Dubrovniku.

Rusija. V Rusiji se je obča sodnijska uprava raztegnula i na srednjeazijske pokrajine. Za porotnike pa ta zakon nima veljave. Mirovni sodniki se nevolijo več, temveč imenuje jih pravosodni minister.

Car je, priznavši zasluge tujcev za povzdigo blaginje v Kavkazu, kljub temu v interesu varstva ruskih naselnikov zaukazal, da si tujci izven pomorskih mest smejo nakupavati zemljišča le za ustanovo tovarn za rudarske namene ter le s privoljenjem deželnega predsedništva. Pri prepornih stvareh odloča denarni ali kmetijski minister.

Romunija. Bolgarski knez in kneginja sta došla v Sinajo na poset romunskega vladarja. — Knez Fer-

dinand je kralju izročil slovesno insignije prvega reda bolgarskega za hrabrost v vojni, spominjaje se v svojem govoru sodelovanja romunske vojne za osvobodjenje Bolgarske. Pri dvornem obedu je napil kralj Karol razvoju Bolgarske; knez Ferdinand kraljevi dvojici in romunskemu narodu.

Nemčija. Vladin predsednik poznanjski je javil predsečniku kongresa poljskih zdravnikov, da vlada iz političkih vzrokov ne dovoli prisostvovanja tujih gostov, ter da bode vsak tujec, ki bi kljubu prepovedi došel na kongres, siloma iztiran iz dežele. Nato so Poljaki sklenuli, da kongresa v obče ne bode. Takó je pruska vlada dosegla, kar je hotela in kar je v soglasju z njenim postopanjem proti poznanjskim Poljakom. Pomagali so vladi avstrijski nemški listi, nacionalni, semitski in — antisemitski. Posebno pa jo je zopet zakuril bil Bismarckov organ »Hamburger Nachrichten«, v katerem še dosledno hujska proti Poljakom. Sicer pa so tudi slovanski listi, med njimi »Nar. Listy« jako neprevidni, ko take namere naznanjajo in v tem še posebe opazvajo na namere in delovanje slovanskih narodov. »Nar. Listy« — to posebe ob tej priliki naglašamo, so v poslednjih letih uže večkrat škodovali Čehom in drugim Slovanom, da so pred časom hvalili kako stvar, a tudi škodovali, ko so molčali, ko je bilo treba govoriti odločno. Taka neprevidnost je vse graje vredna, kar se pa dostaje tega, da je pruskonemška vlada onemogočila kongres poznanjskih zdravnikov in drugih slovanskih strokovnih soudeležnikov, podaje dokaz o različnem postopanju avstrijskih in nemških državnikov. Ta točka zasluži posebno razpravljanje.

Na Vestfalskem, kjer so proganjani Poljaki nasečili na tisoče delavcev, ki ne morejo doma na Poznanjskem dobiti dela, so začele oblasti iskati »politično propagando« ter prepovedovati poljska znamenja in poljske zastave, pod globo 30 marek ali pa zapora. Zastave in znamenja smejo biti samo v barvah državnih nemških, deželnih — vestfalskih ali pa kraljevih pruskih.

Književnost.

Slovensko-ruski slovar in slovnica slovenskega jezika v ruščini od prof. Hostnika sta se pričela tiskati v Gabrščekovi tiskarni.

Album zaslužnih Hrvatov XIX. veka izdaje litograf. zavod Matičev v Zagrebu. Donese životopise in slike 150—180 znamenitih in zaslužnih Hrvatov našega veka, izvzemši živečih parlamentarcev in politikov, ako si ti niso stekli i na drugem polju zaslug. V vsem izide 30 snopičev, po 1 gl. (posamični snopiči se ne oddajajo). Prvi zvezek je izšel in objavlja Lj. Gaja, Mih. Pavlinovića, Petra Preradovića, F. Livadića in Mijo Klajca.

»**Hrvatski planinar**« se zove novi turistiški list, ki je prišel izhajati v Zagrebu kot glasilo hrvat. planinarskega društva. Členi ga dobivajo brezplačno, nečlani za 1 gl. 20 kr. na leto.

»**Hlas**«, nov slovaški časopis, izhaja v Skalici pod uredništvom dr. Pavla Blaha za literaturo, politiko in socialno vedo.

»**Matica Dalmatinska**« v Zadru je pričela izdavat drobne knjižice poučne in zabavne vsebine. Doslej je izdala »Markove izpomene«, »Pučki uljudnik«, »Prvo predavanje« in »Seoske blagajnice«. Cena vsaki knjižici je 10 kr.

»SLOVANSKI SVET« izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gl. 5, pol leta gl. 2.50, četrt leta gl. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gl. — Posamične številke se razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gl. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik**, Tiskli Bratři Chrastinové ve Valašském Meziříčí.

Biserolja, jasna vila. Bajka iz Postojnske pečine. Speval Ivanovič Bučar. Str. 181. Spredej predgovor, zadej slovar k Biserolji (171—177), naposled bajeslovni imenik. Cena 1 gl. Ljubljana. Tiskala in založila Kleinmayr & Bamberg. 1898. Pesnik liša v predgovoru: »Veličanstvena krasota i opojni žar podzemnega carstva (Postojnske pečine) naredila sta na mlado mi mešto tako globok vtis, da se o njem nij navduševal le mladenič — sanjač, marveč tudi še mož, zrel i prepečen; i sedaj, ko polahko uže nastopa doba spominov, doba posuhtkov i obračunov, — kdo se bo čudil, da nisem mogel odoleti, i da sem poskusil v »Biserolji« dati čutom oduška, a čutom izraza?« — Pesnik sam nadeja se, da mnogokak Slovenec, prečitavši to knjigo, zapre jo »očiljen i razvedren«. Sam pristavlja: »Rabim pogosto izraze, ki se pri nas kaj redko, v srbo-hrvaščini pa obično nahajajo. ... jezik južnih bratov je nad vse krasen, čudno obilen, i takó slikovit, da je za pesem najprikladnejši jezik na svetu.« Vpleteno je v pesem dokaj slik iz staroslovenskega bajeslovja.

Vsebina teh pesnij nas prestavlja v davne čase, v dobo pogansko, riše nam to prošlost v silno živem, jedratem, krepkem, krasnem pesniškem slogu. Nenavaden duh, neobičajna dikcija je v teh pesnih; vse prikupno, gladko in rekli bi, v vršenju mišljenja in slikanja prav deroče, takó da čitatelja s silo poteza za seboj, ne da bi imel časa oddahnuti se. Slovenski kritiki se bodo izvestno mnogo bavili s tem delcem; mi tvrdimo, da je samo po sebi in za se lepo in vredno, da dobi obilo, obilo čitatelev in čitateljic. Le prevelika realnost naših dnij dobi nekaj počitek in pravo uslado v takih pesnih.

Bivši urednik »**Bosnische Post**« in književnik Fr. Selak je dobil dovoljenje, da izdaje v Sarajevu tednik za kulturno-književne svrhe v nemškem jeziku »**Bosnische Revue**«.

Jugoslavani v Švici so v Curihu ustanovili nov list »**Čovječnost**«, ki naj širi čisti humanizem. Prinaša članke in vseh 4 jugoslovanskih jezikih; izhaja vsak četrtek in stoji na leto 5 gl. Dopisi in naročila: N. Obradović 12. III. Zürich.

»**La lutte de la Boheme contre le Pangermanisme**« se zove knjižica, katero je napisal Schmidt Beauchez v pouk francoskemu narodu.

»**Das deutsche Sprachgebiet in Böhmen, Mähren u. Schlesien.**« Prof. A. L. Hieckemann je izdal statistiko in jezikovno karto teh dežel. Nemcev šteje v teh treh deželah 3,350,000 = 36%, Čehov, Moravanov in Poljakov: 5,970,000 = 64%. (Za Moravo samo priznava 700.000 = 29.4% Nemcev; vse drugo slovansko.)

Naznanje.

VIII. sekcija »Kluba avstr. narodnostij« je ustanovila s prišpevanjem »**Lidove Osvete**« v VIII. okraju Dunajskem ljudsko knjižnico v Alserstrasse št. 59. Knjige se izposojajo ob poned. in sobotah od pol 8. do pol 9. brezplačno.

Češko društvo stenografov na Dunaju poučuje v tesnopisju vsako soboto zvečer od pol 8. do pol 10. v »Slovanski založni« IV. Schönburgstrasse, 16.

Dunajski »Sokolci« in Čehi v obče se pozivljejo na veliko slavnost »Palackega v Val. Mezeriču in Hodslavicah 14. in 15. avgusta. Te slavnosti se udeležijo Poljaki in drugi Slovani; a Dunajska sokolska župa priredi svoj poseben vlak. Priglase sprejema in pojasnila daje T. Dřimalka, V., Margarethenplatz 4.

»Český spolek pro zaopatřování služeb ve Vídni« XI., Pramer-gasse 12., preskrbuje rodokelskim učencem brezplačno službena mesta.

Popravki k 12. št. »Slov. Sveča«. Str. 178, leva, 21. v. sp.: naredni; str. 181 na levi 23. v. zg. mravno; 30. v. ondi: branite vi...; ondi zadnja v. sp.: da bi ne odmetali; 181 na desni: geografsko in politiško nerazdeljivost; 182 na desni 21. v. sp.: v neoficijalnem delu; ondi i Ante nam. ifute.